...ЫЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

...4 (7962) | 1956 оной мартын 2, пятница | Сэн 20 мүнгэн

Зохёон байгуулхы ажалай агууехэ программа

...ветскэ Союзай Коммунистиче... партиин XX съезд һаяшаг хү...мэрээ дүүргэв. Энэ съезд, тэрэ... шиидхэбэринүүд хадаа манай ... дотор коммунизм байгуулха ...гтэ, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб ...рамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ угаа ...түүхэтэ удхашанартай юм.

...ПСС-эй ЦК-гэй хүдэлмэри ту...нүхэр Н. С. Хрущевой тоосоото ...хэл соо, мүн зургаадахи табан...эй түсэб тушаа КПСС-эй XX ...здын Директивэнүүд тухай нүхэр ...А. Булганинай элидхэл соо, мүн ...здын шиидхэбэринүүд соо шэнэ ...анжэлэй туршада советскэ хү...эй зохёон байгуулхы ажалаа... бүтээхэ асари ехэ зорилгонууд ...гдаа. Манай ороной үйлэдбэ... хүсэнүүдые бүри ехээр хүгжөө... арадай ажахын бүхы һалбари...ые эрид ехээр дэбжээхэ, түрэл ...хан Эхэ оронойнгоо өөрыгөө ...аалха шадабарие улам бэхи...хэ, ажалшан олонитын ажана ...алые һайжаруулха ба соёл ...турые дээшэлүүлхэ дэлгэрэнгы ...рамма эдэ түүхэтэ документ... соо хараалагданхай.

...ндэ промышленностиие булюу ... хүгжөөһэнэй, саг үргэлжэ ...ческэ дэбжэлтэ туйлаһанай ба ...ай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ...өөр арадайнгаа ажахын бүхы ...баринуудые саашадань хүсэ ехэ...эр хүгжөөхэ, хүдөө ажахые ... саашадань хүгжөөн дэб...хэ, тэрэнэй үндэһөөр советскэ ...дай материальна ажана һайн ...алые ба культурна хэмжээе ни... ехээр дээшэлүүлхэ гээшэ ...Р-эй арадай ажахые хүгжөөхэ ...адахи табанжэлэй түсэбэй гол ...ла зорилгонууд болоно.

...энэй урда тээ байгшадал ад... социалистическэ арадай ажахын ...лтэдэ промышленность, эгээн ...шээр хүндэ индустри, үйлэд...ин зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бү... гаргалга гол һуури эзэлхэ бай... Промышленна продукциие бү... гаргалга зургаадахи табанжэл ...5 процентээр ехэ болохо тэхэ ...и 1950 онойхитой сасуулхада ...ондо манай орон дотор про...енна продукци гурба дахин ... гаргагдадаг болохо байна. ...ба үнгэтэ металлургиие, неф... нүүрһэнэй ба химическэ про...енностиие бүри ехээр хүг...гэ, электростанцинуудые ха...а түргэнөөр барилга, машина ...лгые эршэмтэй түргэнөөр хүг...гэ хадаа шэнэ табанжэлэй тү...ын ээлжээнэй зорилгонууд бо... Энэ хадаа хүндэ индустриие ...жэ ехээр хүгжөөхэ гэһэн ле...кэ генеральна хараа шугамые ...й партиин хэлбэришэгүй шууд ...р бэелүүлжэ байһанай эли то...ршэнь болоно.

...ун зондо эдеэ хоол, хүнгэн про...ленностьда түүхэй эд элбэг

ехээр үгэхын тулада социалистическэ хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ талаар тон шухала зорилгонуудые партиин XX съезд табяа. 1960 ондо орооһо тарянай суглуулбарие 11 миллиард пүүд хүргэхэ, мяха хоёр дахин, һү хоёр шахуу дахин ехээр, мүн нооһо, хартаабха, овощь болон бусад техническэ культурануудые бүри ехээр абадаг болохо зорилго табигдаа. Энэ ехэ зорилгонуудые дүүргэхын тулада хүдөө ажахыгаа саашадань механизацилха, советскэ болон хилын саанахи наука, техникын туйлалтануудые, түрүү колхозуудай, МТС-үүд болон совхозуудай дүй дүршэлые ойлгуулан дэлгэрүүлхэ ба үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ шухала болоно.

Капитальна хүдэлмэринүүдтэ мүнгэ һомололгын ниитэ хэмжээн 990 миллиард түхэриг болохо байна. Энэ ехэ мүнгөөр хэдэ хэдэн асари ехэ хүсэтэй гидроэлектростанцинууд, атомна электростанцинууд, фабрика, заводууд, һургуули, больницанууд ба арадай ажахыда шухала барилтануу.. баригдаха, нилээд ехэ шэнэ газар ашаглагдаха байна.

Социалистическэ экономикын хурдан түргөөр хүгжэһэнэй ашаар зургаадахи табанжэл соо арадай ажана байдал нилээд һайжарха, соёл культура ба эрдэм наука саашадаа хүгжэхэ байна. Табанжэл соо национальна олзо доход 60 процентээр нэмэхэ, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай салин хүлһэн 30 процентээр, колхознигуудай мүнгэн ба натуральна түлбэри 40 процентээр ехэ болохо байна. Мүн энэ үе соо хүдэлмэришэд ба албахаатшадай салин хүлһэ бага болголтогүйгөөр, хүдэлмэриин үдэр богони болгогдохо.

Бүхы Советскэ арадтайгаа хамта социалистическэ Бурят-Монголой ажалшад КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр, баяр баясхалантайгаар угтаа. Тиин шэнэ табанжэлэй түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын тулада манай хүдэлмэришэд, колхозно таряашад, арадай интеллигенци социалистическэ мүрысөө бүри хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлжэ байна.

Зургаадахи табанжэлые бэелүүлжэ эхилхэдээ Советскэ Союз али бүхы талаараа хүгжэнги, хүсэн түгэлдэр социалистическэ үйлэдбэритэй, айхабтар ехэ материальна ресурснуудтай, городтошье, хүдөөдэшье олон тоото мэргэжэл ехэтэй кадрнуудтай.

Түрэл партиингаа XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон манай ажалшад Коммунистическэ партиингаа ударидалгаар ябажа, шэнэ табанжэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэжэ, коммунистическэ байгуулалтадаа шэнэ ехэ амжалтануудые туйлахань дамжагүй.

Вьетнамай Демократическа Республикын Премьер-Министр ба Гадаадын хэрэгүүдэй министр нүхэр Фам Ван ДОНГДО

ХАНОЙ

Хүндэтэ нүхэр Фам Ван Донг, Танай таби наһанай ойтой дашарам...ан, Советскэ Правительствын ба минии өөрымни халуун амаршал... тогтоон абыт. Олон удаан жэлнүүдтэ элүүр энхэ ябахыетнай, вьет... арадай аша туһада үрэ ехэтэй ажал-ябуулгадатнай саашанхи ам...тануудые хүсэнэбди.

Н. БУЛГАНИН, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

Москва, Кремль.
1956 оной февралиин 29.

Г-н Венсан Ориоль К. Е. Ворошиловтай уулзаба

...евралиин 29-дэ Францын оло...ын элитэ ажал-ябуулагша, ...нцузска Республикын Прези... байһан г-н Венсаль Ориоль ...Р-эй Верховно Соведэй Прези...эй Түрүүлэгшэ К. Е. Вороши...й уулзаба. Францинаа СССР-...йтаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ По... М. Дежан, Түлөөлэгшэ Министр, ...льствын Советник Ж. Лалуа ...д айлшантай ерэлсэбэ.

... Е. Ворошилов г-н Венсан Ориоль хоёрой хоорондо хани ёһоной, хашалгүй хөөрэлдөөн болобо.

Уулзалга дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь Н. М. Пегов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо Н. Т. Федоренко, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Протоколой начальник Г. И. Фомин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Канцеляриин начальнигай орлогшо Ю. А. Королев гэгшэд байлсаба.

Индиин Вице-Президент д-р С. Радхакришнан Советскэ Союзда айшалжа ерэхэнь

...э оной январиин эсэстэ ССР ...ай Верховно Соведэй Прези...эй Түрүүлэгшэ К. Е. Вороши... 1956 оной зун Советскэ Союзда ...т гэһэн уряал Индиин Вице-Пре...нт д-р Сарвапалли Радхакриш...а эльгээһэн, тиихэдээ Индиин ...е-Президентын Советскэ Союз... ерэлгэ СССР Инди хоёрой хоо...дын хани ёһоной харилсаае саашадань бэхижүүлгэдэ туһалха гэжэ этигэжэ байһанаа мэдүүлһэн байна.

Индиин Вице-Президент Сарвапалли Радхакришнан уряалайнь түлөө ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловта баясхалан хүргөөд, 1956 оной июнь соо Советскэ Союзда баяртайгаар айлшалхаб гэжэ мэдээсэбэ. (ТАСС).

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съезд

Нүхэр Н. М. ШВЕРНИГЭЙ хэлэһэн үгэ

Нүхэдүүд! Эгүүридэ мүнхэ Ленинэй байгуулһан ба байлдаануудай үедэ хатуужаһан манай агууехэ партиин XX съезд социалистическэ экономикые хүсэтэ ехээр саашадань дэбжээлгэдэ ехэ удхашанартай, марксизм-ленинизмые творческоор хүгжөөлгэдэ шэнэ шата болохо эгээн лэ элитэ ехэ событи боложо Советскэ гүрэнэй баатарлиг түүхэдэ орохо байна.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл хэхэдээ, нүхэр Н. С. Хрущев манай партиин хүдэлмэриин асари ехэ программые тодорхойлһон, Советскэ Союзай уласхоорондын болон дотоодын байдалые гүнзэгыгөөр шэнжэлэн харуулһан хоёр системын амгалан ёһоор зэргэ оршохо тухай, дайн сэгэгые зайсуулжа болохо байһан тухай, элдэб оронуудай социализмда дамжан орохо арга замууд тухай марксистско-ленинскэ заабаринуудые мүнөө үеын байдалда зохилдуулан творческоор хүгжөөһэн байна.

Ленинскэ Центральна Комитет түрүүтэй Коммунистическэ парти табанжэлэй турша соо ажахын болон культурна байгуулалтын бүхы һалбаринуудта угаа ехэ амжалта туйлаа, Советскэ гүрэнэй хүсэ шадалые бэхижүүлээ, уласхоорондын нэрэ хүндыень дээшэлүүлээ.

Хүндэ индустриие булюу ехээр хүгжөөһэнэй, шэнэ техникые шудалһанай ба түрүү технологи үргэнөөр хэрэглэһэнэй ашаар арадай ажахые саашадань хүгжөөн дэбжээхэ түсэбые зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа Директивэнүүд тухай элидхэл хэхэдээ, нүхэр Н. А. Булганин найруулан хэлээ.

Урда тээнь хэһэн бүхы ажалябуулгаараа табадахи табанжэлэй түсэбые дүүргэлгые манай партиин хангажа шадаагүй байгаа һаань, зургаадахи табанжэлдэ советскэ арадай зохёон байгуулхы хүдэлмэриие иимэ асари ехэ далайсатайгаар хараалха аргагүй байха һэн.

XX съезд хүрэтэр партиин туйлаһан дүнгүүд ленинскэ замаар ороноо сэсэн мэргэнээр хүтэлжэ ябаһан партиин ударидалгаар хүдэлмэришэдэй, таряашадай интеллигенциин шэн зоригтойгоор ажаллаһанай ашаар бэелүүлэгдээ. **(Альга ташалга).**

XIX съездһээ хойшонхи үе соо Коммунистическэ партиин бүхы ажал-ябуулга олониитэтэй таһаршагүй холбоогоо бэхижүүлхэ уряатайгаар эрхилэгдэдэг, арадта, тэрэнэй барагдашагүй зохёон байгуулхы хүсэндэ гүнзэгы ехээр этигэлгэдэ үндэһэлдэг байгаа.

Ажалшадтай нягта холбоотой байжа, шэнэ общество байгуулга манай партиин хуули ёһон болоно. Юуб гэхэдэ, олониитэ арадай ушар ёһо мэдэн зохёон байгуулхы ажал эрхилһэнэй ашаар коммунизм байгуулагдаха болоно.

«Арад түмэндэ этигэдэг хүнүүд лэ, арадай уран нарин зохёолой далайе шэнжэлэн шудалһан хүнүүд лэ илалта туйлажа, засагые гартаа барижа шадаха юм» гэжэ агууехэ Ленин оло дахин тэмдэглэн зааһан байгаа (том 26, нюур 259).

Парти хадаа туһалагшанартаа—Соведүүдтэ, профсоюзуудта, комсомолдо түшэглэн ажалай габьяада хүдэлмэришэдые, таряашадые, интеллигенциие зоригжуулдаг байгаа. Коммунистическэ партиин хүтэлбэрээр советскэ профсоюзууд табадахи табанжэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ олониитые эмхидхэн жагсааһан, гүрэнэй, ажахын болон культурна байгуулалтада тэдэниие хабаадуулһан, хүдэлмэришэд болон албахаагшадай улам ургажа байһан материальна хэрэглэмжэнүүдые, мүн культурна эрилтэнүүдые хангалгада бии байһан дутуунуудые зайсуулдаг байгаа.

XX съезд дээрэ элидхэл хэхэдээ, нүхэр Н. С. Хрущев советскэ профсоюзуудай үүргын бүри дээшэлжэ байһые гүнзэгыгөөр шэнжэлһэн, тиихэтэй хамта коммунистическэ байгуулалтын мүнөө үеын шатада партиин табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэнь профсоюзуудта һаад ушаруулдаг горьтой дутуунуудые тон хурсаар аад, зүбөөр шүүмжэлһэн байна.

Предприятинуудай ажабайдалда, зарим министерствонүүд болон зургаануудай хүдэлмэридэ таарамжагүй үзэгдэлнүүдэй тохёолдоходо, ВЦСПС болон профсоюзай ЦК-нүүд эдэ дутуунуудые һулаар шүүмжэлдэг, ажахын органуудай үмэнэ тон шухала асуудалнуудые шангаар табидаггүй байгаа. Эдэ бүгэдэ хүдэлмэриин хэмжээе, олониитын дайшалхы эмхидхэгшэ профсоюзуудай удхашанарыень доошолуулдаг һэн.

Шэнэ общество байгуулгын бүхы шатануудта профсоюзууд партиин политикые үнэн сэхээр бэелүүлэгшэ байһан юм. Хүдэлмэриинтөө дутуунуудые усадхажа, коммунизмын ленинскэ һургуули байһан хүндэтэ үүргэеэ нэрэтэй солотойгоор харюулхын тулада профсоюзуудай саашадаашье хүсэ шадалаа гамнангүй зорюулха байһаниинь сохомтой. **(Альга ташалга).**

Социалистическэ мүрысөө тодорхой һайнаар хүтэлбэрилхэ

Нүхэдүүд! Арадай ажахые хүгжөөхэ асари ехэ ба зохёон байгуулхы хүдэлмэриин үзэгдөөгүй ехэ далайсые хараалһан зургаадахи табанжэлэй түсэб ехэ һонирхолтой.

Үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые бүтээлгые булюу ехээр хүгжөөжэ, техникые саг үргэлжэ нарижуулжа, ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ промышленностиин, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые саашадань хүгжөөн дэбжээлгые, арадай материальна ба культурна хэмжээе улам дээшэлүүлгые хангаха гээшэ энэ түсэбэй гол зорилгонуудынь болоно. Зургаадахи табанжэлэй түсэбые бэелүүлгэ экономическа хүгжэлтын бүри дээдэ шатада манай ороние гаргаха болоно.

1960 ондо манай орондо шэрэм, булад, прокат үйлэдбэрилгэ эрид ехэ болохо, нүүрһэ, нефть малтан абалга горьтойгоор нэмэхэ, станогууд болон машинанууд бүри олоор бүтээгдэдэг болохо, электроэнерги, химическэ продукт, арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ ехэ болохо, хүдөө ажахын культурануудай ургаса дээшэлхэ, малажал үзэгдөөгүй ехээр хүгжэхэ байна.

Зургаадахи табанжэл—техническэ тон ехэ дэбжэлтын, электрификациин ба атомай хүсэ амгалан ажалда хэрэглэлгын табанжэл юм.

Арадай аша туһые харахаһаа гадна, ондоо тиимэ интересүүд манай Коммунистическэ партида байхагүй. Олон түмэн арад зониие өөрыгөө тойруулан эмхидхэн жагсаадаг ленинскэ партиин бүхы оюун бодол, бүхы эршэтэ хүсэ шадалынь коммунизмын илалта туйлалтада зорюулагдана. Социалистическэ ажал хадаа шэнэ, золтой жаргалтай ажабайдал байгуулха эшэ үндэһэн болоно гэжэ хүдэлмэришэн анги, советскэ бүхы хүнүүд өөһэдынгөө дүй дүршэл дээрэһээ үнэншэн мэдэнэ.

«Хэдэн зуун жэлдэ бусадта, мүлжэгшэдтэ богоолшолгын хүдэлмэри хэһэнэйнгээ һүүлээр, өөһэдынгөө аша туһада хүдэлмэрилхэ, тиихэдээ, шэнэ техникын болон культурын бүхы туйлалтануудта үндэһэлэн хүдэлмэрилхэ арга боломжо анха түрүүнээ бии болобо» гэжэ Ленин бэшээ һэн (том 26, нюур 368).

Промышленностиин болон хүдөө ажахын продукциин хэмжээнэй ургажа, гэгээрэлдэ, элүүрые хамгаалгада, социальна тэдхэмжэдэ гүрэнэй зүгһөө мүнгэ һомололгын бүри ехэ боложо байһан, гэр байрын ба культурно-ажаһуудалай барилгануудай үзэгдөөгүй ехэ далайсатайгаар хэгдэжэ, ажалшадай культурна хэмжээнэй ба материальна ажана һайн байдалай шууд дээшэлжэ байһан ушар ажалай бүтээсын бодото үрэ дүнгые харуулна.

Ажалда коммунистическэ ёһоор хандадагаар үргэн олониитые хүмүүжүүлхэ, коммунизмын илалтын шиидхэхы арга нүхэсэл болоһшо ажалай бүтээсые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлгэдэ олониитын зохёон байгуулхы үүсхэл эдэбхиие зорюулха гээшэ гол ба эгээн шухала зорилгомнай гэжэ советскэ профсоюзууд тоолоно.

Зургаадахи табанжэлдэ ажалай бүтээсые промышленностьда 50 процентһээ бага бэшээр, барилгада —52 процентһээ бага бэшээр, түмэр замай транспортда—тухайлхада 34 процентээр дээшэлүүлхэ тон шухала ба энээниие хүсэдөөр бэелүүлжэ болохоор байһаниинь нүхэр Н. А. Булганинай элидхэл соо тон тодоор харуулагдаа.

Эдэ даалгабаринуудые дүүргэхэ тодорхой замууд зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа XX съездын Директивэнүүдэй проект соо хараалагдана. Бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо олониитын гаргадаг барагдашагүй эдэбхи хэшээл ажалай бүтээсые эрид ехээр дээшэлүүлхэ талаар зургаадахи табанжэлэй шухала зорилгые дүүргэхэһээ гадна, мүн үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангаха хүсэн түгэлдэр эшэ үндэһэн мүн болоно. Мүнөө үедэ мүрысөөнэй онсо өөрэ зүйлынь юуб гэхэдэ, тэрээндэ хабаадагшад түрүү техникые шудалан, технологическа хуушарһан процессүүдые хубилгана, үйлэдбэриие нарижуулан һайжаруулна, бии байһан арга боломжонуудаа хэрэглэнэ. Тиигэжэ, эдэ бүгэдын үндэһөөр хүдэлмэриин сагые эгээн лэ багаар гаргашалан продукци бүтээлгые дээшэлүүлнэ, шанарыень һайжаруулна, мүн тэдэнэй өөрын үные химдаруулна. Энээниие партиин XX съездын хүндэлэлдэ бүхы орон дотор дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөн эли тодоор гэршэлэн харуулна. Мүрысөөнэй үедэ хэдэн зуу ба мянган предприятинуудай, МТС-үүд болон совхозуудай коллективүүд ажалай гайхамшагта илалтануудые туйлаа.

Владимир Ильичын нэрэмжэтэ Московско электромеханическа заводой хүдэлмэришэд ба албахаагшад 1955 оной үйлэдбэриингөө түсэбые декабриин 1 хүрэтэр дүүргээ, табадахи табанжэлэй үедэ продукци бүтээн гаргалтые хоёр үлүүтэй дахин нэмээгээ, тэрэнэй өөрынь үные 42 процентээр химдаруулаа.

Ворошиловградска областиин «Центральная-Боковская» гэжэ шахтын бүхы бригаданууд болон участогууд өөһэд хоорондоо мүрысэдэг юм. Партиин XX съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ цикличнэ график хэрэглэдэг болоһон зургаадахи участок шахта соогоо түрүү һуури эзэлээ. Энэ участок нүүрһэ малтан абаха түсэбөө үнгэрэгшэ жэлэй декабрьда 125 процент, 1956 оной январьда—142 процент дүүргэһэн байна. Гансахан январь соо участогай шахтернууд түсэбһөө гадуур 3,5 мянган тонно нүүрһэ малтажа абаа.

Үдэр ерэхэ тудам олон боложо байһан шэнэ юумэ үүсхэгшэд—үйлэдбэриин түрүүшүүл мүрысөөе дэлгэрүүлэгшэ угаа ехэ хүсэн болоо. Шэнэ юумэ үүсхэгшэд хадаа өөһэдынгөө хэрэгые тон һайнаар мэдэдэг, шэнэ техникые нэбтэрүүлэн шудалдаг; түрүү наукын туйлалтануудые хэрэглэдэг байха зэргэтэй. Социалистическэ үйлэдбэриин түрүүшүүл мүрысөөнэй үедэ өөһэдынгөө шадабари болон оюун бэлигые бүри ехээр дэлбэлэн гаргадаг, дүй дүршэлөө бусадта дамжуулан үгэдэг, гээгдэгшэдые урагшань татадаг байна.

Олон металлургнууд шэнэ юумэ үүсхэгшэд энээндэ үльгэр жэшээ боложо үгэнэ. «Запорожьсталь» заводой булад хайлуулагшад-скоростнигууд нүхэд Пометун, Залож, Дьяконов гэгшэд үлеэлгэ хэрэглэһэнэй ашаар булад хайлуулгые 20 процентээр дээшэлүүлээ, ехэнүүд пеэшэнүүдые заһабарида оруулангүйгөөр бүри удаан саг соо ашаглажа, 540 хүрэтэр хайлуулга хэдэг болоо. Тиихэдэ цех соо пеэшэнэй заһабарида орохо хүрэтэр дунда зэргээр 470 хайлуулга хэгдэдэг юм. Златоустовска металлургическа заводой булад хайлуулагшад нүхэд Козлов, Калмыков, Стругов гэгшэд багашаг мартеновскэ пеэшэнүүдтэ 895 хүрэтэр хайлуулга хэдэг болоо. Тиихэдэ бусад заводуудта иимэ пеэшэнүүдэй заһабарида ороторнь 400-һаа 450 хүрэтэр хайлуулга хэгдэдэг байна. Ленинградай олон предприятинуудта имагтал һүүлэй зургаан һарын турша соо шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй тоо хэдэн дахин олон болоо. «Электросила» гэжэ заводто үйлэдбэриие саашадань нарижуулан һайжаруулха талаар шэнэ юумэ үүсхэгшэд ехэ туһа нэмэри оруулаа. Ахалагша мастер нүхэр Федотовой дурадхалаар завод юумэ хэбтэ сохижо гаргалгые нэгэн доро бэелүүлдэг болоо. Полюсай листнуудые хэбтэ сохижо гаргахадаа хоёр хэб хэрэглэдэг байһан аад, мүнөө шэнэ комбинированиэ хэб хэрэглэһэнэйнгээ ашаар ажалай бүтээсые 50—60 процентээр дээшэлүүлхэ аргатай болоо.

Турбогенераторнуудай ротор бүтээхэдээ, тэрээндэ паза гаргалга ажал ехэтэй хүдэлмэри гэжэ заводто тоологдодог байһан юм. Иимэ хүдэлмэри дүүргэхын тулада нэгэ станок дээрэ 500 час соо ажаллаха хэрэгтэй болодог байгаа. Фрезеровщик нүхэр Гоше гэгшын дурадхалаар хатуу сплаваар хэгдэһэн пластинкануудтай дисковэ фрез хэрэглэгдэдэг болоо. Тэрэнэй ашаар пазануудые хобоолон гаргалгын талаар ажалай бүтээсэ таба дахин дээшэлээ.

Шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй эдэбхи хэшээл үйлэдбэриингөө түсэбүүдые предприятинууд, цехүүд болон участогуудай дүүргэлгэдэ ба үлүүлэн дүүргэлгэдэ ехээр нүлөөлдэг байна. Гэбэшье, шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй дүй дүршэлэй үргэн олон хүдэлмэришэдэй шадабари болохо тудам шэнэ юумэ үүсхэлгын удхашанар дээшэлдэг юм. Эгээл иимэһээ профсоюзууд хадаа шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй тоогой олошорхотой хамта, ажалай түрүү арга методуудые бүхы хүдэлмэришэдэй шадабари болгохо, социалистическэ мүрысөөндэ тэдэнэй эдэбхиие дээшэлүүлхэ гээшэ эгээн шухала зорилгонуудаймнай нэгэн гэжэ тоолодог.

Энэ зорилгые шиидхэлгэдэ профсоюзна эдэбхитэд гол үүргэ дүүргэхэ байна. Профсоюзна эдэбхитэд өөһэдөө жэшээ харуулан, олониитые дахуулан ябадаг, ажалай түрүү арга методуудые дэлгэрүүлдэг, гээгдэгшэдые түрүүшүүлэй зэргэдэ оруулдаг байха юм.

Жэшээлхэдэ, Новочеркасска электровоз бүтээлгын заводой участогай профгруппорг нүхэр Севастьянов табадахи табанжэлэй турша соо 14 жэлэй нормо дүүргээ, өөрынгөө дүй дүршэл бусад хүдэлмэришэдтэ дамжуулан үгөө, тэрэнэй эсэстэ дурсагдаһан участогта ажалай бүтээсэ хоёр үлүүтэй дахин дээшэлээ.

Горьковско автозаводой кузнечнэ корпусай хүдэлмэришэдэй дунда профгруппорг түмэршэ дархан Григорий Малышев ехэ суутай болонхой. Тэрэ хадаа эрхим түмэршэ дархашуулай дүй дүршэлые участогтаа дэлгэрүүлжэ, техническэ талаар үндэһэлэн тогтоогдоһон нормонуудые хүдэлмэришэн бүхэнэй 120 процентһээ бага бэшээр дүүргэлгые туйлаа, өөрөө нормоёо 150—160 процент дүүргэдэг юм.

Ивановска меланжева комбинадта утаһа ээрэлгын талаар профгруппорг нүхэр Огарковагай дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрээ. Тэрэ хадаа утаһа ээрэдэг хоёр машинада нэгэн доро хүдэлмэрилжэ, халаанайнгаа нормые 125—130 процент дүүргэдэг юм. Иимэ жэшээ олон, гэбэшье профсоюзна эдэбхитэн бүхэниие үйлэдбэри дээрээ социалистическэ мүрысөө толгойлогшод болгожо профсоюзууд үшөөл шадаадүй.

Профсоюзна 1.300 мянган эдэбхитэд, хамагай түрүүндэ профгруппоргнууд өөһэдөө жэшээ харуулжа, олониитэдэ нүлөөлхэ, социалистическэ мүрысөө улам үргэдхэхэ, үйлэдбэри дээрэ шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй дүршэл дэлгэрүүлхэ ёһотой.

Заводуудай, районуудай, цехүүдэй, мастерскойнуудай болон тус тус хүдэлмэришэдэй хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөе профсоюзууд болон ажахын органууд һайнаар эмхидхэхэ ба анхаралтайгаар шэнжэлэн үзэхэ зэргэтэй.

Гэхэ зуура, профсоюзна олон организацинууд ба ажахын органууд шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй дүй дүршэлые һулаар шэнжэлнэ, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаха таарамжатай эрхэ байдал бии болгохо эмхидхэлэй-техническэ хэмжээнүүдые абадаггүй байна.

Профсоюзна организацинууд олохон предприятинуудта үйлэдбэриин арга боломжонуудые үшөө һулаар элирүүлнэ. Жэшээлхэдэ, «Татнефть» нэгэдэлэй суута мастер-скоростник нүхэр Гимазовай үрэмдэгшэдэй бригада жэлэй турша соо 17.671 метртэ үрэмдэлгэ хээ. Мүн олонхи бригадануудынь дунда зэргээр 9.830 метртэ үрэмдэлгэ хэжэ, жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргээ. Тиихэтэй хамта, 40 гаран бригада жэлэй турша соо дунда зэргээр 5.500 метртэ үрэмдэлгэ хэжэ, үйлэдбэриингөө даалгабаринуудые дүүргээгүй.

Хэрбээ, бүхы бригадануудые түсэбүүдээ дүүргэһэн бригадануудай зэргэдэ оруулха тухай Нефтяной промышленностиин министерствын ба профсоюзуудай ЦК-гэй оролдолго гаргаһан байгаа һаа, гансахан «Татнефть» нэгэдэлдэ 187 мянга гаран метртэ нэмэжэ үрэмдэлгэ хэхэ гү, али 80 шахуу шэнэ скважин ашаглалгада оруулха арга олгохо байгаа.

Үйлэдбэри дээрэ шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлэн, шударгыгаар хэрэглэхэ үрэ ехэтэй аргануудай нэгэн болоһшо ажалай түрүү методэй һургуулинуудай тоо олохон предприятинуудта горьтойгоор нэмэһэн байна. Энэ хадаа һургагшын һурагшадта заадаг шэнги юрын һургуули бэшэ юм, харин эдэ һургуулинуудта шэнэ юумэ үүсхэгшэд багшын үүргэ дүүргэн үгэ хэлэдэг, хайшан гээд бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилжэ, ажалдаа эрхим үрэ дүн туйлажа болохо байһые хүдэлмэрилдэг газартаа байгаад харуулдаг байха юм.

1955 ондо Ленинградска металлургическа заводто 400 гаран хүн һургагдаа, Кузнецкэ металлургическа комбинадта 1.000 гаран хүн ажалай түрүү арга методэй һургуулинуудта һуража гараа. 1955 оной түрүүшын хахадта предприятинуудтахи иимэ һургуулинуудта 1.600 мянган хүдэлмэришэн һураа.

Ажалай түрүү арга методые олоороо шудалха, хүдэлмэришэдэй мэргэжэлые дээшэлүүлхэ энэ шалгагдамал аргые зургаадахи табанжэлдэ бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхын тулада профсоюзууд бүхы хэмжээ абаха.

Тус тус хүдэлмэришэдэй, мүн хамтаараа мүрысөө хэхэ ажалай шэнэ арга методуудые дэлгэрүүлхэ талаар предприятинуудта элдэб янзын формонууд хэрэглэгдэдэг болоо. Плакадууд болон брошюранууд хэблэн гаргагдадаг, экскурснууд, мүн нэгэ янзын ажал эрхилдэг предприятинуудай бэе бэедээ бригадануудые эльгээлсэлгэ эмхидхэгдэдэг болоо. Мүн үйлэдбэриин зүблөөнүүд дээрэ шэнэ юумэ үүсхэгшэд өөһэдынгөө хүдэлмэри тухай хөөрэдэг байна. Тус тус фабрикануудай, заводуудай ба цехүүдэй хоорондо мүрысөө эмхидхэлгэ дүй дүршэлөө халан абалсалгада туһалдаг юм.

Завод хоорондын мүрысөөнэй үедэ «Уралмашзавод» электропеэшэнгүүдэй үһээе бүри бүхэ болгохо, автоматическа ба полуавтоматическа гагналга хэрэглэхэ талаар Уралвагонзаводой дүй дүршэл халан абаһан байгаа. Мүн Уралвагонзавод шудхамал зэр зэмсэг бүтээхэ ба керамическа пластинкатай отолуурнуудые хэрэглэхэ технологиие Уралмашзаводһоо халан абаа.

Предприятинуудай бэе бэедээ хүдэлмэришэдэй бригадануудые эльгээлсэлгые бүхы хэмжээгээр дэмжэхэ хэрэгтэй. Олониитын хүдэлмэриин иимэ арга зүбөөр эмхидхэгдэдэг байгаа һаа, һайн үрэ үгэдэг.

Үйлэдбэриие нарижуулан һайжаруулхын, техникые болон түрүү технологиие хүгжөөхын тулада эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байһан ухаалан зохёогшод ба уралан нарижуулагшад зургаадахи табанжэлэй зорилгонуудые бэелүүлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Табадахи табанжэлэй 4 жэлэй турша соо предприятинуудта 6 миллион үлүүтэй уралан нарижуулгын дурадхалнууд оруулагдажа, 3,5 миллион үлүүтэйнь үйлэдбэридэ хэрэглэгдэһэн байха юм.

Техническэ дэбжэлтые улам түргэдхэлгэ ухаалан зохёогшодой ба уралан нарижуулагшадай зохёохы үүсхэл ба эдэбхи хэшээлһээ нилээд дулдыдаха байна. Профсоюзна организацинууд ухаалан зохёогшод болон уралан нарижуулагшадта ехэ

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съез

(Үргэлжэлэл)

анхарал хандуулха, тэдэнэй хүдэлмэридэ туһалха, баталан абтаһан дурадхалнуудые болон ухаалан зохёоһон зүйлнүүдые үйлэдбэридэ хэрэглэхын түлөө шууд шангаар тэмсэхэ уялгатай. Илангаяа үүсхэл эдэбхи ехээр гаргаха, уралан нарижуулгые болон ухаалан зохёолгые үргэнөөр хүгжөөлгэдэ бодото туһаламжа үзүүлхэ үүргэтэй инженернүүд болон технигүүдые уралан нарижуулагшад ба ухаалан зохёогшодой хүдэлөөе хүтэлбэрилгэдэ хабаадуулха хэрэгтэй.

400 мянга шахуу советскэ мэргэжэлтэдые ба хүдэлмэришэд — үйлэдбэри дээрэ шэнэ юумэ үүсхэгшэдые нэгэдүүлдэг научно-техническэ обществонууд техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ ябаха ёһотой. Үнгэрэгшэ жэлдэ научно-техническэ обществонууд 20 мянга гаран научно-техническэ конференци ба зүблөө, 380 конкурс болон олониитын бусад хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргөө. Эдэнэй дүнгүүд инженерно-техническэ олониитын творческо үүсхэл эдэбхеэр үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхэ ехэ арга боломжонуудай элирүүлэгдэжэ болохо байһые харуулна.

Уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой дурадхалнуудые, научно-техническэ обществонуудай һанамжануудые үйлэдбэридэ түргэнөөр хэрэглэхэ ябадалда туһалха, научно-техническэ хэмжээябуулгануудые ажахын органууд хараалха уялгатай.

Ажал эмхидхэлгэдэ бии байһан дутуунуудые элирүүлэн зайсуулгада туһалдаг үйлэдбэриин зүблөөнүүд техническэ бүхы талаарнь үйлэдбэриин түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ һайнаар нүлөөлхэ байна. Ажахын олохон хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэриие һайжаруулха асуудалаар хүдэлмэришэдтэй зүбшэл хэдэггүй дээрэһээ олон юумые обёоронгүй гарадаг гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тэдэнэр хүдэлмэришэдтэй ая соонь хөөрэлдэжэ шадахаа болишоо. Теэд, тэдэнэй ехэ һанаамгай бодол предприятиие ажахын талаар үдэр бүри хүтэлбэрилгые һайжаруулха хэрэгтэ, социалистическэ үйлэдбэриие нарижуулан һайжаруулгада һаад түбэг татадаг хойрог нобшо ябадалай хойшолонгуудые зайсуулгада туһалха байгаа.

Олон предприятинуудта үйлэдбэриин зүблөөнүүд хаһа саг соогоо үнгэргэгдэжэ, хүдэлмэреэ һайжаруулгадань ехэ туһа болодог байна. М. И. Калининай нэрэмжэтэ Подольско механическа заводто болоһон үйлэдбэриин зүблөөнүүд дээрэ баталан абтаһан дурадхалнуудые бэелүүлгэ 500 шахуу единицэ түхеэрэлгые, 11 мянга гаран дүрбэлжэн метр үйлэдбэриин талмайе сүлөөлхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, бүтээн гаргадаг продукциин шанар һайжаруулха, өөрынь үные химдаруулха арга олгохо байна.

Үйлэдбэриин зүблөөнүүд дээрэ баталан абтаһан дурадхалнуудые бэелүүлһэнэй ашаар Петровскын нэрэмжэтэ металлургическа заводой мартеновскэ № 3 цех металл шудхалгын технологи һайжаруулаа, булад хайлуулан гаргалгые һара бүридэ 128 тонноор дээшэлүүлээ.

Үйлэдбэриин зүблөөнүүдэй һайн урын арсашагүй байбашье, тэдэнэй удхашанарые партийна, ажахын ба профсоюзна олохон организацинуудай үшөө тоодоггүй дээрэһээ зүблөөнүүд үсөөнөөр үнгэргэгдэдэг, тэдээн дээрэ баталан абтаһан дурадхалнууд дүүргэгдэдэггүй, тиигэжэ хүдэлмэришэдэй ажалай эдэбхи хэшээл дээшэлдэггүй.

Коммунистнууд — профсоюзуудай хүдэлмэрилэгшэд хадаа хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, албахаагшадай улам ургажа байгаа эдэбхи хэшээлые толгойлжо, тэдэнэй оролдолгые арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ зургаадахи табанжэлые дүүргэлгэдэ зорюулха уялгатай.

Гүрэн түрын тон ехэ удхашанартай зорилгые—социалистическэ мүрысөө үдэр бүри хүтэлбэрилгые профсоюзуудта парти даалгаа. Гэбэшье, энэ зорилгые бэелүүлгэ ажабайдалай эрилтые үшөө харюулжа шаданагүй. Мүрысөөн хадаа ниитын ажалай шанга журам сахидаг олониитын творческо үүсхэл эдэбхиин бэелэл мүн болоно. Мүрысөөн хадаа нэгэн адли байжа шадахагүй юм. Предприятинуудта, цехүүдтэ, бригадануудта дэлгэрһэн мүрысөөе тодорхойгоор хүтэлбэрилгэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ олониитые эмхидхэн жагсаалга ажал хэрэгэй амжалтые шиидхэдэг хүдэлмэриин гол формонууд мүн болоно.

Предприятинуудта хэрэглэгдэдэг шэнэ техникэ хүдэлмэришэдэй тусхай эрдэмтэй, техникые хэрэглэхэ шадабаритай байхые эридэг дээрэһээ кадрнуудай культурно-техническэ хэмжээнэй ургалтые түргэдхэнэ. Шэнэ техникын ургалтын нүлөөгөөр хүдэлмэришэн ангиин составта ехэ хубилалта боложо, долоон жэлэй, дунда ба дээдэ һургуулитай хүдэлмэришэд болон албахаагшадай тоо бүри олон болоно.

1955 оной эсэстэ хүдэлмэришэдэйнь, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэйнь составта 25 хүрэтэр наһатай аад, долоон, дунда ба дээдэ һургуулитайшуул Уралмашзаводто 64 процент, Кузнецкэ металлургическа комбинадта — 55 процент, Большая Ивановская мануфактура гэжэ фабрикада — 58 процент, Кузбассай «Коксовая» гэжэ шахтада — 32 процент болоһон байна.

Эдэ бүгэдэ хадаа мүрысөөе бүри шадамараар хүтэлбэрилхыень, творческо үүсхэл эдэбхи хүгжөөхыень ба үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэл оролдосотойгоор дэлгэрүүлхыень, мүрысөөнэй дүнгүүдые бүри үргэнөөр тунхаглахыень ба үйлэдбэриин түрүүшүүлые—тус тус хүдэлмэришэдэй бригадануудай, заводуудай хоорондо дэлгэрһэн, мүрысөөндэ, мүн Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ илажа гарагшадые материальна ба моральна талаар урмашуулха аргануудые зүбөөр хэрэглэхыень профсоюзуудые уялгална.

Мүрысөөнэй түрүүшүүлые урмашуулха, түрүү предприятинуудта, цехүүдтэ болон бригадануудта дамжуулгын тугуудые, хүндэлэлэй грамотануудые үгэхэ, мүн Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ илагшадта шан олгохо гуримые шанда зорюулагдаһан мүнгэн зөөриин 75 процентһээ бага бэшыень материальна баялигуудые байгуулдаг хүдэлмэришэдтэ үгтэдэг байхаар үндэһөөрнь һайжаруулха шухала.

Зургаадахи табанжэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ олониитэ хүдэлмэришэд болон албахаагшадые элсүүлэн эмхидхэхэ зорилготойгоор профсоюзууд бүхы эмхидхэлэй ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэрииe эрхилхэ ёһотой.

Ажалай нормо зохёохо ба салин хүлһэнэй асуудалнуудта профсоюзуудай анхарал бүри ехээр хандуулха

Нүхэдүүд! Ажалай нормо зохёохо ба салин хүлһэнэй асуудалнуудта Парти, Правительство хододоо анхарал ехээр хандуулдаг байһан юм. Салин хүлһэн хадаа ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, мүн хүдэлмэришэд болон албахаагшадай материальна ажана байдалые һайжаруулха хүсэтэ арга мүн болоно. Ажалайнгаа үрэ дүнгэй түлөө хүдэлмэрилэгшэдэй материальна урма хэшээлтэй байха тухай ленинскэ ёһо гуримуудые профсоюзна ба ажахын органууд бэелүүлхэ зэргэтэй. Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ ажалай ба салин хүлһэнэй асуудалнуудые ВЦСПС болон профсоюзуудай ЦК-нууд ёһотойгоор шиидхэдэггүй гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев элидхэл соогоо тон зүбөөр заагаа.

Үйлэдбэриин тус тус зорилгонуудые шиидхэхэ, дутагдалнуудые усадхаха зорилгоор ажалай түлөөһэнэй олон янзын системэнүүдые министерствонууд байгуулдаг һэн. Зүгөөр, энэ зорилгынгоо дүүргэгдэһэнэй һүүлээр урмашуулгын эдэ системэнүүд дахяад хаража үзэгдэдэггүй, харин тэрэ зандаа үлэдэг байгаа. Нүүрһэнэй промышленностьда, мүн бусад һалбаринуудта түлөөһэнэй тарифна хэмжээнүүд хубилалтагүйгөөр үлэһэн, түлөөһэнэй тарифна хэмжээндэ элдэб янзын нэмэлтэнүүд хэгдэдэг байгаа гэбэл: нормо дүүргэһэнэй түлөө нэмэлтэ түлбэринүүд, коксологдодог нүүрһэнэй түлөө шагнал, цикличностиин түлөө шагнал ба бусад янзын нэмэлтэ түлөөһэнүүд үгтэдэг болоһон байна. Жэшээлхэдэ, «Карагандауголь» комбинадай № 107—108 шахтын комбайнын машинистын туһалагша нүхэр Колонинай салин 1955 оной октябрьда 6.355 түхэриг болоһон байгаа. Энэ салин хүлһэндэнь хэһэн хүдэлмэриинь зэргээр сэхэ түлэгдэһэн 2.172 түхэригһөө гадна; нормоёо 80 процент дүүргэлгэһээнь эхилэн нэмэлтэ түлбэри болгон 1.653 түхэриг үгтэһэн; коксологдоһон нүүрһэ малтан абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэйнь түлөө 1.406 түхэриг шан; цикличностиин нормативые үлүүлэн дүүргэһэнэйнь түлөө 1.068 түхэриг шан, 56 түхэриг бусад нэмэлтэ түлөөһэн үгтэһэн байгаа. Тиимэ болохолоороо тарифна түлөөһэниинь бүхы салин хүлһэнэйнь оройдоол 25 процентые эзэлнэ.

Эдэ нэмэлтэ түлөөһэнүүд юунэй түлөө үгтэнэб? Үнэндөө энэ хадаа нэгэл юумын түлөө — түсэбөө дүүргэһэнэй түлөө үгтэһэн элдэб шагнал болоно. Нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй бүхы салин дотор тарифна түлөөһэнэй удельнэ хэмжээн 57 процент, зарим ушарта 25 процентшье болодог байна.

Салин хүлһэнэй системэ тодорхойлтодо ажахын органуудай буруугаар хандадаг байһые энэ жэшээ харуулжа үгэнэ.

Модо бэлэдхэлэй промышленностиин предприятинуудта ажалай бүтээсын ургалтын ба салин хүлһэнэй хоорондо алгасалдаан гарадаг. Табанжэлэй турша соо ажалай бүтээсын 26 процентээр дээшэлһэн байхада, хүдэлмэришэдэй дунда зэргын салин хүлһэн 30 процентээр нэмэһэн байна. Энэ ямар шалтагаанаар болооб гэхэдэ, ой модоной промышленностьдахи олон тоото механизмууд муугаар хэрэглэгдэнэ, тэрэшэлэн ажал хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ.

Техникын туйлалтануудые хараадаа абангүйгөөр ажалай нормонууд олохон предприятинуудта тогтоогдодог байһаар. Техническэ талаар үндэһэ баримтатай нормонуудые зохёолгодо предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд анхарал хандуулнагүй. Ажалай нормо хүдэлмэришэдэй салин хүлһэ тодорхойлдоггүй, харин мүнөө түлэгдэдэг салин хүлһэнэй хэмжээндэ тааруулан нормо тогтоогдодог байна. Туршалгын-статистическэ нормонууд прогрессивно-техническэ нормонуудта орходоо мүнөө үедэ үшөөл булюу байһаар.

Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон албахаагшадай салин хүлһэ тогтоолгодо мүн лэ ехэ дутуунууд бии. Албахаагшадай салин хүлһэ тогтоохо талаар гүрэнэй зүгһөө нормо тогтоолгые Финансын министерство тулюураар бэелүүлдэг нэгэн адли тушаал даадаг хүдэлмэрилэгшэд тушаан боложо ондо ондоо хэмжээтэйгээр тогтоогдоһон салин хүлһэ абадаг байха юм. Өөрынгөө мэдэлдэ байһан хүдэлмэрилэгшэдһөө бага салин мастернуудай, технологуудай, участогуудай начальнигуудай абадаг ушар нэгэтэ бэшэ тохёолдодог.

Эдэ дутуунуудые зайсуулха ба салин хүлһэ гуримшуулха тухай асуудалнуудые табиха талаар ВЦСПС ба профсоюзуудай ЦК-нууд зохихо үүсхэл гаргадаггүй байгаа. Салин хүлһэнэй элдэб бүхы системэнүүд дайнай үедэ бии болоһон юм. Тиин министерствонүүд болон зургаануудай Правительствын үзэмжэдэ табидаг дурадхалнуудые ёһо тэдысэ «зүбшэхэһөө» ондоо юумые профсоюзууд хэдэггүй байгаа. Мүн элдэб эсын урмашуулгын системэнүүд дутуутай байжа, салин хүлһэнэй асуудалые бусайдуулдаг ушарые элирүүлдэггүй байшоо. Салин хүлһэ тогтоолгоор гарадаг дутуунуудай үйлэдбэриие һайжаруулгада һаад ушаруулдаг байбашье, профсоюзууд ба ажахын органууд хоорондоо «эбтэйгээр үгеэ ойлгол-соод» байдаг һэн.

Зургаадахи табанжэлдэ бодото салин хүлһые дунда зэргээр тухайлхада, 30 процентээр дээшэлүүлхэ зорилго партиин табяад байхада, профсоюзууд салин хүлһэнэй ба техническэ нормированиин асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ ёһотой. Салин хүлһэ гуримшуулха ба хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон албахаагшадай ажалай нормо тогтоохо хэдэн олон хэмжээнүүдые абаха тухай эндэ хэлэгдэнэ. Тэрэнэй тулада иимэ юумэ хэхэ шухала:

Хүлһэнэй шэнэ тарифна хэмжээ бии болгохо ба ямаршье зургаанай мэдэлдэ байгаа һаань, адли үйлэдбэритэй предприятинуудта салингай нэгэ янзын хэмжээ тогтоохо;

тарифай ёһоор үгтэхэ түлөөһэнэй хүдэлмэришэдэй салингай гол хуби болодог байхын ба ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ туһалхын тулада, салин хүлһэ бүри ехэ болгохо;

хүндэ промышленностиин, машина бүтээлгын, барилгын, тэрэшэлэн ороной Зүүн ба Хойто талын районуудта ажалладаг хүдэлмэришэдэй салин хүлһэ бүри ехэ болгохо;

шэнэ техникые, мүн үйлэдбэриие түрүү ёһоор эмхидхэлтые хараадаа абан, мүнөө хэрэглэгдэжэ байһан тарифна квалификационно справочнигуудые шэнээр хаража үзэхэ;

хүдэлмэришэдэй юрын мэргэжэлээр тариф нэгэн янзаар тогтоохо, мүн мэргэжэлые үнгэрмэ олоор бүлэглэн илгаруулгые усадхаха;

хүдэлмэришэдые шагнаха талаар показательнуудай олон байлгые зайсуулха, экономическа талаар шухала болодоггүй аад лэ, зарим категориин хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһые имагтал алгасалдаатай болгодог элдэб түхэлэй шагналнуудые усадхаха.

Шан үгэхэ гурим юрын хүдэлмэришэн бүридэ ойлгосотой, тэдэнэй ажал хүдэлмэриин тодорхой үрэ дүнгүүдтэй холбоотой байха ёһотой.

Техническэ талаараа үндэһэ баримтатай ажалай нормо шууд сэхээр хэрэглэдэг болохо, нормонуудые кампанишалан шэнээр хаража үзэлгэһөө арсажа, технологиин ба үйлэдбэри эмхидхэлгын хубилхада, ажалай бүтээсын ургалта хангадаг хүдэлмэриин бусад эрхэ байдалай хубилхада тэдэниие шэнээр хаража үзэдэг болохо хэрэгтэй.

Хүтэлбэрилхы ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэнэй зарим хубиин хүдэлмэриин экономическа гол показательнуудһаа дулдыданги байхын тулада тэдэнэй салин хүлһэнэй хэмжээе шэнээр хаража үзэхэ хэрэгтэй.

Захиргаанай аппарадай соморхогдоһон байгууламжые хараадаа абан, тус тус тушаалнуудые даагшадай салин хүлһэнэй схемэ, СССР-эй Финансын министерствын зохёохонь шухала байна.

Хүдэлмэришэд ба албахаагшадай хэрэглэмжые болон эрилтэнүүдые хангалгада анхарал ехээр табиха

Нүхэдүүд! Хүн, тэрэнэй хэрэглэмжэ тухай, тэрэнэй материальна ба культурна эрилтэнүүдые хангаха тухай Советскэ социалистическэ гүрэн саг үргэлжын анхарал хандуулна. Иимэ анхарал оролдолго хандуулдаг ушар обществын түүхэдэ урда тээнь хэзээдэшье байгаагүй юм.

Хүдэлмэриин үдэрые 7 час хүрэтэр, эдир хүбүүд басагадай, промышленностиин тус тус һалбаринуудай гол мэргэжэлэй хүдэлмэришэдэй хүдэлмэриин үдэрые 6 час хүрэтэр богони болгохо, амаралтын үдэрэй ба һайндэрэй урда тээ хүдэлмэриин үдэрые 2 часаар хорооho тухай, зарим үйлэдбэринүүдтэ амаралтын хоёр үдэртэй табан хоногой хүдэлмэриин неделидэ орохо тухай, бага салин абадаг хүдэлмэришэдэй салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай партиин ЦК-гэй тоосоото элидхэл хэхэдээ нүхэр Н. С. Хрущевой табиһан асуудал угаа ехэ политическэ ба арадай ажахын удхашанартай.

Партиин хараалжа байһан ехэ хэмжээ-ябуулганууд ажалшадай материальна ажана байдалые һайжаруулха ба культурна хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай шэнэ анхарал оролдолго болохо байһан туладань хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ехэ зоригжолтойгоор уттахал. **(Альга ташалга).**

Капитализмын үедэ хүдэлмэриин үдэрэй хахадһаа үлүүнь капиталистнуудта ашаг олзо олгожо, тэдэниие баяжуулдаг байна. Буржуазна экономистнуудай тооложо үзэһэн хүсэд бэшэ мэдээнэй ёһоор американска хүдэлмэришэн, тухайлхада, хүдэлмэриингөө үдэрэй 60 процентые капиталистда миинтээр ажалладаг байха юм. Американска ажалай федерациин профсоюзна нэгэдэлэй—үйлэдбэриин профсоюзуудай Конгрессэй мүнөөнэй вице-түрүүлэгшэ Рейтер үнгэрэгшэ жэлэй ноябриин 9-дэ Детройдто үгэ хэлэхэдээ иигэжэ заагаа. «Һүүлэй юһэн һарын турша соо «Дженерал моторс» гэжэ автомобильна тон томо монополи час бүридэ 300 мянган доллар ашаг олзо оруулдаг байгаа. Энэ монополи үдэр бүри 7.200 мянган доллар оложо эдидэг. Тус монополи хүдэлмэришэдтэ салин хүлһэн болгожо үгэһэн доллар бүхэнһөө нэгэ доллар 22 цент ашаг олзо абадаг байха юм».

Советскэ хүдэлмэришэн өөрынгөө, гүрэнэйнгөө аша туһада хүдэлмэрилдэг. Советскэ ажалша бүриин хүдэлмэриин час бүхэн коммунистическэ байгуулалтын ба арадай ажана байдал һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдана. Профсоюзуудай шударгыгаар хабаадалгатайгаар ба туһаламжатайгаар хүдэлмэришэд ба албахаагшад нилээд богони болгогдоһон хүдэлмэриингөө үдэрэй туршада продукци бүтээн гаргалгаяа доошолуулангүй, харин тэрэниие улам дээшэлүүлхын, шанарыень һайжаруулхын ба өөрынь үные химдаруулхын тулада бүхы юумэ хэхэ байна. **(Альга ташалга).**

Хүдэлмэриин үдэр богони болголгоһоо уламжалан хүдэлмэришэд болон албахаагшадай сүлөөтэй сагай ехэ болохо байһан ушар ажалшадые культурна талаар хангалгые һайжаруулхыень, ажахын органуудтай хамта техническэ һуралсалые бүри дээдэ шатада гаргахыень, бүхы хүдэлмэришэдэй, инженернүүдэй, технигүүдэй болон албахаагшадай үйлэдбэриин мэргэжэл дээшэлүүлхэ, мүн түрүү дүй дүршэл, наука болон техникын шэнэ шэнэ туйлалтануудые пропагандалха талаар хэмжээнүүдые абахыень профсоюзна организацинуудые уялгална. Эдэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ профсоюзуудай бүхы культурно-ниитын хүдэлмэри, тэдэнэй культурна эмхи зургаанууд—10 мянга гаран клуб болон Культурын байшан, 104 мянган улаан булан, 9,5 мянган киноустановка, 17 мянган библиотекэ зорюулагдаха.

Профсоюзууд хадаа коммунистическэ байгуулалтын амжалтануудые арьбадхахын тулада хүдэлмэриин үдэрые эгээн лэ һайн гуримтайгаар хэрэглэхын тулада бүхы хүсэ шадалаа зорюулха байна.

Ажалай эрхэ байдалые һайжаруулга ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ удхашанартай. Табадахи табанжэлдэ усалтан гэмтэлгын болохогүйн тулада хэмжээнүүдые абалгада, үйлэдбэри дээрэ ариг сэбэрые сахилгада 10 миллиард үлүүтэй түхэриг гаргашалагдаа.

Предприятинуудта ажалай эрхэ байдал һайжаруулха талаар абтаһан хэмжээнүүд үбшэлэлгын үсөөрэлгэдэ, ажалай бүтээсын дээшэлэлгэдэ ехэ нүлөө үзүүлээ, саг зуура ажал хэжэ шадахаа болигшодто туһаламжа үзүүлэлгээр гаргашануудые хороогоо.

Капиталистическэ оронуудта хүдэлмэришэдэй үбшэлэлгэ, үйлэдбэри дээрэ усалтан гэмтэлгэ саг үргэлжэ олошоржо байдаг, тиихэдэ ажалые хамгаалгада болон усалталгые зайсуулха хэмжээнүүдые абалгада зөөри дан ехээр гаргашалагдана, гэжэ эзэд баяшуулынь тоолодог байха юм. Англиин ажалай министрээр урдань байһан Уолтер Монктоной мэдүүлһэнэй ёһоор, үйлэдбэри дээрэ усалталгаһаа, ажал хүдэлмэриингөө эрхэ байдалһаа боложо үбэшэлэлгэһөө уламжалан жэл бүри 20 миллион шахуу хүдэлмэриин үдэр хаягдадаг байха юм. Франци 1952 онһоо 1954 он хүрэтэр үйлэдбэри дээрэ усалтан гэмтэлгэ 15 процентээр олон болоо. Баруун Германида усалтан гэмтэлгэ илангаяа олошорно. Энээндэнь үзэгдөөгүй ехээр яаралтайгаар зэбсэгжэлгэ бага бэшээр нүлөөлһэн байха юм. 1955 оной имагтал түрүүшын хахадта тэндэ үйлэдбэри дээрэ 1.117 мянган усалталга болоо.

Усалталгые усадхан зайсуулхын ба үбшэлэлгые үсөөрүүлхын түлөө тэмсэл манай орондо ажахын болон профсоюзна организацинуудай уялга болонхой. Тэдэнэй хамтын хүсэлэл оролдолго арсашагүй амжалтада хүргэһэниинь сохомтой. Гэхэтэй хамта, үйлэдбэриин гэр байрануудай винтеляциие, гэрэлтүүлгые; түлэлгые һайжаруулха тухай предприятинуудай олохон хүтэлбэрилэгшэд оролдолго гаргадаггүй байна. Тиихэдэ профсоюзна органууд энээниень анхаралдаа абадаггүй.

Гэрэлтүүлгын шэнэ арга бологшо үдэрэйхи шэнгеэр гэрэлтүүлдэг лампануудые хэрэглэлгэ удаанаар бэелүүлэгдэнэ. Ивановска областиин текстильнэ хэдэ хэдэн предприятинуудта искусственнаар гэрэлтүүлгын системэ ехээр хойшоо гараһан дээрэһээ, хүдэлмэрилдэг газарнуудые гэрэлтүүлгэ нормоһоо 7—10 дахин доогуур байха юм. ВЦСПС-эй ажалые хамгаалха Институдай үйлэдбэри дээрэ ошожо хэһэн шалгалтын ёһоор имагтал гэрэлтүүлгые һайжаруулһанай ашаар ажалай бүтээсые 5—10 процентээр дээшэлүүлжэ болохо гэжэ тодорхойлогдоһон байха юм.

Хүдэлмэришэдые тусхай хубсаһаар болон гуталаар һаадгүйгөөр хангаха асуудалда ажахын хүтэлбэрилэгшэд тон бага анхарал табидаг. Тусхай хубсаһа болон гутал оёжо үгэдэг предприятинууд, тэдэниие эльгээхэ даалгабаринуудаа таһалдуулна. Жэшээлхэдэ, иимэ предприятинууд 1955 ондо Кузнецкэ металлургическа комбинадта 1.518 пар валенка, Алтайска тракторна заводто—2.300 пар арһан гутал, 600 пар валенка, хүбэнтэй 1.300 костюм, 1.000 комбинезон, 25 мянган пар бээлэй дутуутаар үгөө.

Тусхай хубсаһануудай шанар муутай байдаг тухай хүдэлмэришэдэй зүгһөө ороһон олон тоото гомдолнуудые Текстильнэ промышленностиин министерство . хэрэгсээдэггүй. Оёгдоһон костюмууд, халадуud нэгэ дахин угаагдаһанайнгаа һүүлээр үмдэхэ аргагүй болодог.

Тусхай хубсаһа ба гутал олоор оёдог болохо, тэдэнэй шанар һайжаруулха, тусхай хубсаһа түлөөһэгүйгөөр үгэхэ нэгэн адли нормо тогтоохо, тусхай хубсаһануудые магазинуудта олоор худалдадаг болохо. Юуб гэхэдэ мүнөө иимэ хубсаһан үсөөнөөр наймаалагдана.

Советскэ Союзда социальна тэдхэмжэ үргэнөөр бэелүүлэгдэжэ, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай үбдэхэдэ, инвалид, үбгэ наһан болоходо, эхэнэрнүүдэй хээлитэй ябахада болон нарайлхада пенсинүүд болон тэдхэмжэнүүд үгтэдэг.

Социально-культурна хэмжээябуулгануудта мүнгэ һомололго 1955 ондо 154 миллиард түхэриг байһанаа, тухайлхада, 1960 ондо 210 миллиард түхэриг хүрэтэр дээшэлүүлэгдэхээр зургаадахи табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаа.

Үбгэ наһан ба инвалид бологшодто пенси түлэлгые ехэ болгохоор манай партиин хараалжа байһан хэмжээнүүдые, коммунизм байгуулжа байһан хүнүүд тухай Коммунистическэ партиин анхарал оролдолго болохо байһан туладань советскэ арад тон ехэ баясхалантайгаар угтаха байна.

Профсоюзууд хадаа олониитын үргэн хиналтада түшэглэн хүдэлмэришэд болон албахаагшадай байрын-ажаһуудалай эрхэ байдалые һайжаруулха ябадал туйлэдаг юм. Хиналта хадаа хүтэлбэри захиргаанай үүргэ болоно гэжэ парти бидэниие һургадаг. Имагтал засагаа ажалшадай өөһэдынь барижа байһан общество дотор ниитын хиналта бэелүүлгэдэ хүдэлмэришэд, албахаагшад хабаадуулагдажа болохо.

Эзэн ёһоор ажаллалгын һургуули; хүтэлбэрилгын һургуули бологшо профсоюзууд дороһоо гараһан шүүмжэлэлые толгойлхо, дутуунуудтай эбсэшэгүй тэмсэл хэжэ; тэдэниие оролдосотойгоор зайсуулха ёһотой.

Зургаадахи табанжэлдэ гүрэнэй мүнгэ зөөреэр хамта дээрээ 205 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр баригдахаар хараалагдаа. Энэнь табадахи табанжэлэйхидэ орходоо 2 дахин шахуу ехэ юм. Байрын гэр барилгын энэ асари ехэ түсэбэй процент бүхэнэй бэелүүлэгдэхэдэ 2—3 таһалгатай 40 мянга шахуу байра баригдаха болоно. Гэр байра бариха талаар тогтоогдоһон даалгабаринуудаа бүхы зургаанууд, предприятинууд болон барилгын организацинуудай дүүргэхын түлөө профсоюзна организацинуудай ямар ехэ оролдосотойгоор тэмсэхэ уялгатай байһаниинь энээн дээрэһээ харагдана.

Хэрбээ эзэн ёһоор, юумэндээ гамтайгаар барилга хэдэг, барилгын өөрын үнэ химдаруулха, болзорыень хороохо, хүдэлмэридэ индустриальна арга метод хэрэглэхэ, архитектурна үлүү булуу гоёолтонуудые хэхэгүй тухай партиин заабаринуудые наринаар сахяад байга[...] энэ даалгабаринуудые ү[...] дүүргэхэ арга боломжо бидэн[...]

Ниитын эдеэ хоол һайжа[...] хэрэгые хинаха гээшэ ила[...] ехэ удхашанартай. Ажал[...] ажабайдалые социалистическ[...] шэнэдхэн табилгада ниитын[...] хоол туһалха ёһотой юм. Ти[...] ниитын эдеэ хоолые хүгжөөхэ[...] профсоюзна органууд нэгэшь[...] нута соо мартаха ёһогүй.

Хүдэлмэришэд ба албахааг[...] бюджедүүдые ВЦСПС ша[...] үзэһэн байна. Энээн дээрэһэ[...] харагданаб гэхэдэ; 1954 онд[...] тын эдеэ хоолдо нэгэ бүлэ[...] зэргээр 42 түхэриг гаргаш[...] байна. Столовонуудай дутама[...] рэһээ олон тоото хүдэлмэрил[...] тэдэнэй гэр бүлын гэшүүд сто[...] нуудта ородоггүй байха юм.

Жэшээлхэдэ, Куйбышевай[...] жэтэ Коломинско паровоз [...] гын заводой столовонуудта [...] халаанай хүдэлмэришэдэй оро[...] хахадынь хоолложо шадаха ба[...]

Олон предприятинуудай хү[...] рилэгшэд ниитын эдеэ хоол [...] хэхэ тухай анхарал хандуу[...] болишоо, өөһэдөө эдеэ абалга[...] ловонууд болон буфедүүдэй х[...] ниие олоор хангаха ябадалда [...] ха байбашье, тэрэниие дэл[...] хын түлөө тон һулаар тэмсэ[...] ха юм. Хүн зоние хангаха [...] аргануудые дэлгэрүүлгэдэ [...] ушаруулдаг гээгдэнги хүнүүд[...] союзна болон ажахын хүтэлб[...] шэдэй дунда үсөөн бэшэ юм.

«Столоводо хүдэлмэришэд[...] хоол өөһэдөө абалга культур[...] шэ, хуушарһан арга болоно[...] жэ өөрынгөө бэшэг соо маши[...] тээлгын нэгэ заводой директо[...] реглазов мэдүүлнэ. Столо[...] соо хүдэлмэришэдые удаан с[...] хүлеэлгэдэг нилээд олониие[...] гүйгөөр үлөөдэг ябадалда [...] ректор дадашоо гээшэ ха. [...] хойшо буляалдадаг ябадалые [...] суулха хэрэгтэй. Худалдаа [...] най культурые дээшэлү[...] ажалшадые хангалгын дутуу[...] зайсуулхын түлөө тэмсэл шан[...] ха, эдеэ хоолой шанар һайж[...] ха, тэдэнэй үные химдаруул[...] лон столовонуудай хүдэлмэри[...] шээтэ һайнаар эмхидхэхэ [...] олониитын хиналта туһалха [...] тэй. Ниитын хиналта бэелүүл[...] рэниие үдэр бүри хүтэлбэрил[...] налта хэхэ үедэ табигдаһан [...] далнуудые эсэстэнь хүрэтэр [...] хэлгэ профсоюзуудай эгээн [...] үүргэнүүдэй нэгэн болоно.

Предприятинуудта хүдэлмэ[...] болон албахаагшадай ажалай[...] байдал болон ажабайдалые [...] шуулгада хамтын договор [...] үүргэ дүүргэдэг юм. Үйлэдб[...] түсэб дүүргэхэ, хүдэлмэр[...] культурна эрилтэнүүдые, мүн[...] риально-ажаһуудалай хэрэг[...] нүүдые хангаха талаар ажах[...] тэлбэрилэгшэдэй ба заводско[...] митедүүдэй хоёр талаһаа [...] уялганууд энэ договор соо б[...] дэг юм. Хамтын договорые [...] дэггүй ажахын хүтэлбэрил[...] профсоюзна олохон орга[...] билдагуушалан хандадаг [...] нүхэр Н. С. Хрущев тон [...] шүүмжэлээ. Эдэ дутагдал[...] шууд тэмсэл хэхэ хэрэгтэй. [...] шадай талые харангүй советс[...] линуудые эбдэхэ ябадалтай [...] союзууд тэмсэхэ ёһотой гэжэ [...] мэришэд ба албахаагшад то[...] юм. Ажалшадай ажана бай[...] һайжаруулгада зорюулагдаһан[...] тиин шиидхэбэринүүдые, Со[...] гүрэнэй хуулинуудые шууд[...] бэелүүлхын түлөө тэмсэхэһэ[...] тиимэ ехэ хүнлэтэй зорилго [...] союзна хүдэлмэрилэгшэдтэ бай[...]

***

Нүхэдүүд! Пролетарска ин[...] ционализмын үзэл суртала[...] сэхэ байдаг советскэ профсо[...] бүхы оронуудай профсоюз[...] уласхоорондын холбоо ба[...] шууд сэхээр бэхижүүлдэг ба [...] хэдэг байха юм. Һүүлэй [...] жэлэй турша соо 74 оронһоо [...] союзна ба хүдэлмэришэдэй 50[...] хуу делегаци Советскэ С[...] єрээд ошоо. Американ; Япо[...] Англиин профсоюзуудай [...] отделенинууд советскэ про[...] зуудтай холбоо барисагаа [...] хэхэ, бэе бэедээ делегаци[...] эльгээлсэхэ шухала гэжэ [...] мэдүүлһэн байна.

Энэ мэдүүлгые бидэнэр [...] зүрхэнһөө һайшааха зуураа, [...] тическэ ба шажанай ямаршы[...] баримталгаһаань дулдыдан[...] профсоюзна бүхы организа[...] тай хани ёһоной холбоо б[...] тогтоолго туһатай гэжэ тоол[...] Гэбэшье, манай үзэл бодол[...] римашуул зүбшөөдэггүй бай[...] Жэшээлхэдэ, ажалшадай [...] интересүүдэй түлөө тэмсэхэ [...] профсоюзуудай нэгэн адли [...] готой байха ёһотойшье һаань, [...] союзуудай бүхэдэлхэйн фе[...] тай, тэрээндэ ородог нацио[...] нэгэдэлнүүдтэй хамтаараа я[...] хэхые сүлөөтэ профсою[...] Уласхоорондын конфедераци[...] тэлбэрилэгшэд арсадаг байха[...]

Коммунистическэ партиин [...] бэреэр советскэ профсоюзуу[...] дэлмэрилдэг байһанда, Со[...] Союзда стачканууд ба забас[...]

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи ну[...]

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съезд

(Үргэлжэлэл)

...дай болодоггүй байһанда тэдэ... дурагүйлхэдэг байна.

...нэхөөрөөл советскэ профсоюзууд ...аа хүдэлмэришэн ангиин парти, ...нэй түрүү отряд бологшо Ком...нистическэ партиин хүтэлбэреэр ...алладаг юм. Манай ороной хү...мэришэн анги Коммунистическэ ...тиин хүтэлбэрээр капитализм... сүлөөрөө; контрреволюцида бо... хариин интервенцидэ эсэргүү ...лдаануулта өөһэдынгөө нэрэ ...дые болон эрхэ сүлөөе хамгаа... социалистическэ общество ...гуулаад, Ленинэй зааһан комму...мын замаар урагшаа найдамтай... дабшажа ябана. **(Альга та...лга).** Манай парти хадаа хүдэл...ришэд болон албахаагшадай улам ...жа байһан материальна эрил...үдые саг үргэлжэ хангаха хэ... профсоюзуудай үүргэ дээшэ...лнэ. Хүдэлмэришэд, таряашад ...интеллигенциин өөһэдөө бүрин ...тэ зээдынь байһан социалисти...э гүрэнэй хүсэ шадалые бэхи...лхын түлөө тэмсэлдэ советскэ ...союзуудые партиин залан уда...дагта ямар гайхал байхаб.

...ртиин ба советскэ арадай бата ...элдэ бидэнтэй зүршэгшэд дура...лэг, гэбэшье, энэ нэгэдэл дэл... бүхы түрүү хүнүүдтэ баясха... түрүүлдэг байна. Теэд, яахаб... «сүлөөтэ» профсоюзуудай хү...рилэгшэдэй зүгһөө ажалшадай ...ла интересүүдые харангүй им...алистнуудтай һаймһаран нэгэ...энь бидэнэр мүн лэ дурагүй...бди. Баруунай үзэл баримтал... социалистнуудай империалист...тай харилсан ажалладаг иимэ ...икаһаа уламжалан капитали...скэ оронуудта ажалшадай бай... муудажа, хүдэлмэригүйшүү... улам олошоржо, юумын үнэ сэн...үлдэржэ байһаниинь бүгэдэндэ ...кэ. ООН-эй толилһон мэдээ...һоор 1948 онһоо 1954 он хүрэ...үдэлмэришэдэй ажабайхын ту... шухала хэрэгтэй болохо юу... үнэ сэн Бразилида, Грецидэ, ...ндида, тухайлхада, хоёр да... Францида, Норвегидэ, Японидэ хахад дахин, Данида; ...ландида, Италида, Испанида; ...дада, Англида—20—32 про...ээр нэмэһэн байха юм.

...ветскэ Союзда хүнэй ажалаар ...дэһэн материальна бүхы бая... обществодо—ажалшадта өөһэд... хамаададаг юм. Манай орондо ...о салин хүлһэн доошолдоггүй, ... жэлһээ жэлдэ дээшэлдэг. ...онойхитой сасуулбал 1955 он... промышленностьда бодото са...лһэн 91 процентээр дээшэлээ.

... амжалтанууд хүдэлмэришэн ... нэгэдэлые буруушаагшадай ... хоролхон зэбүүрхэлгэ үүдхэн ...дэг юм. Иимэ амжалтын туй...даг байбашье, тэдэнэр хадаа ...скэ профсоюзуудай ба капита...ческэ оронуудай профсоюзуу...хоорондо хёмороо гаргажа бо...бди гэжэ найдан, советскэ проф...үүд тухай эгээн лэ хорото муу...рдалга гүрдэлгэнүүдые хэдэг ... юм. Зүгөөр «сүлөөтэ» проф...юзуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ойл...гүй гү, али ойлгохые хүсэдэг... юумыень хүдэлмэришэд тон ...ар ойлгодог. Господин Мини ...н түрэл ороной хүн—амери...ка ажалай федерациин—үйлэд...н профсоюзуудай конгрессэй ...рэгшэ Хиллард Эллис амери...ка хүдэлмэришэдэй делегациин ...ита орожо, Советскэ Союзда ... байгаа. Хиллард Эллис ха...даа советскэ хүдэлмэришэдэй ажабайдалтай танилсаа һэн. Тиигээд, Советскэ Союз дотор аяншалһан тухайгаа тоосоо бэшэһэн байна. Америкэдэ туһхаглагдаһан энэ тоосоон соогоо Советскэ Союзда забастовкын юундэ болодоггүй, яахадаа болохо шадахагүй байһан тухай тэрэ дэлгэрэнгыгээр тайлбарилһан байгаа. Тэрэ иигэжэ бэшээ: «Өөртөө гэр барижа байһан модошо дархан забастовко хэжэ өөртөө, өөрынгөө бүлэдэ гэр байра барилгые һаатуулха гэжэ ухаан бодолдоошье оруулжа болохо гээшэ аал? Советскэ хүдэлмэришэн өөртөө гэр барижа байһан модошо дархан болоно». Американска энэ хүдэлмэришэнэй хэлэһэнһээ һайнаар хэлэхэ бэрхэтэй.

Советскэ профсоюзуудай станкануудые эмхидхэжэ коммунизм байгуулгада һаад ушаруулхыень господин Мини хүсэхэшье байна. Тиихэтэй хамта капиталистическэ предприятинуудта хүдэлмэришэдэй эмхидхэдэг стачкануудые тэрэ өөрөө буруушаадаг байха юм.

Промышленностиин эзэдэй национальна ассоциациин съезд дээрэ господин Мини һаяхан иимэ үгэ хэлээ: «Бүхы наһан соогоо би хэзээдэшье забастовко хэлсээгүйб, забастовконуудые хэзээдэшье толгойлоогүйб, забастовко хэхые хэндэшье оройдоошье захирдаггүй байгааб, забастовко хэгшэдэй табидаг харуулда хэзээдэшье, ямараашье хабаададаггүй байгааб» гэжэ тэрэ хэлээ. Профсоюзуудай сүлөөе г-н Мини иимээр ойлгодог байна. Иимэ политикые—«сүлөөтэ» профсоюзуудай политикые американска хүдэлмэришэдэй, бусад оронуудай хүдэлмэришэдэй зүбшөөдэггүй байһан тухай хэлэлтэгүй.

Советскэ профсоюзууд хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэл бэелүүлхын түлөө тэмсэдэг, мүн ажалшадай шухала интересүүдэй түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө хамтаараа ябуулга хэхые сүлөөтэ профсоюзуудай Уласхоорондын конфедерациие уряалдаг юм. **(Альга ташалга).**

Профсоюзуудай эрхын түлөө советскэ профсоюзууд тэмсэдэг байгаа, тэмсэхэшье. Европын, Азиин, Латинска Америкын, хара Африкын оронуудай 85 миллион үлүүтэй хүдэлмэришэд болон албахаагшадые өөрынгөө зэргэдэ нэгэдүүлдэг Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федерациин ажал-ябуулгые хорихо тухай Австриин дотоодын хэрэгүүдэй министр г-н Гельмерэй полицейскэ ёһоор гаргаһан «приговорые» зэбүүрхэн буруушаажа байһанаа ВЦСПС бүхы профсоюзуудай зүгһөө элишэлэн мэдүүлһэн байгаа. Иигэжэ бүдүүлиг муухайгаар зоргоороо ороһон энэ аашые Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федераци соо нэгэдэһэн ажалшадай нэрэ хүндые доромжолһон жэгшүүритэй муухай ушар болохо байһан туладань бүхы түрүү хүн түрэлтэн буруушаагаа.

Советскэ профсоюзууд хадаа дэлхэйн бүхы оронуудай профсоюзуудтай ахадүүгэйнгээ холбоо барисаае улам үргэдхэхэ ба гүнзэгырүүлхэ, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй зэргын нэгэдэлые бэхижүүлхэ байна.

Нүхэдүүд! Зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй проект хүдэлмэришэдэй, промышленностиин ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй үргэн хабаадалгатайгаар зохёогдоо. Һүүлшын хахад жэлэй турша соо предприятинуудай табанжэлэй түсэбүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдан хүдэлмэришэдэй хэдэн зуу мянган суглаанууд үнгэргэгдөө. Үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ ажал эмхидхэлгые һайжаруулгада, ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ зорюулагдаһан тон олон үнэтэ дурадхалнууд оруулагдаа.

Патриотическа үүсхэл эдэбхи, ажалшадай үйлэдбэриин баялиг дүй дүршэл зургаадахи табанжэлдэ арадай ажахын тус тус һалбаринуудые хүгжөөхэ зорилгонуудые хүсэд һайнаар тодорхойлхо, социалистическэ промышленностьда, транспортда, МТС ба совхозуудта бии байһан угаа ехэ арга боломжонуудые элирүүлхэ хэрэгтэ туһалаа. Шэнэ табанжэлэй түсэб манай ороной арадуудай дура зориг ба эрмэлзэлгые харуулна, мүн капиталистическэ системэдэ орходоо ажахын социалистическэ системын тон һайн ба нилээд булюу байһые бүхы дэлхэйн хүн зондо харуулна. **(Альга ташалга).** Энэ асари ехэ түсэбые бэелүүлхэдээ эб найрамдалай, демократиин ба социализмын хүсэнүүд дайнай, колониальна дарлалтын ба капиталистическэ богоолшолгын хүсэнүүдые булин, шэнэ илалтануудые туйлаха байна.

Зургаадахи табанжэлэй түсэбые советскэ бүхы арад нэгэн һаналтайгаар һайшаан угтажа, тэрэниие амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада бүхы хүсэ шадалаа зорюулхал.

Түсэбөөр хараалагдаһан коммунистическэ байгуулалтын асари ехэ холын харაанууд манай агууехэ Эхэ ороной түлөө, ажалшадай шалгадамал вождь—сэсэн мэргэн Коммунистическэ партиин түлөө советскэ хүнүүдтэ омогорхолой ба тон ехэ баяр баясхалангай мэдэрэл түрүүлнэ. Манай орондо парти ба арад таһаршагүй холбоотой юм. Советскэ хүнүүд Коммунистическэ партидаа ехээр дурладаг тэрээндэ шууд сэхээр этигэдэг, тэрэнэй коммунизмын агууехэ тугта үнэн сэхэ байдаг юм. **(Альга ташалга).**

Коммунистическэ парти яахадаа хүсэтэйб гэхэдэ, идейнэ ба эмхидхэлэй талаар эбдэршэгүй бата нэгэдэлтэй, ленинскэ Центральна Комитедые тойрон батаар жагсанхай юм. Центральна Комитет хадаа советскэ арадай илалтануудые эмхидхэгшэ ба зоригжуулагша байһан партиин хамтын дура хүсэлэй, тэрэнэй тон ехэ дүй дүршэлэй бэелэлтэ мүн болоно.

Хамтаараа хүтэлбэрилхэ ленинскэ ёһо гуримые партиин Центральна Комитет XIX съездһээ хойшо һэргээһэн байна. Энэнь манай партиин бүхы ажал-ябуулгын хүдэлэшэгүй үндэһэ һуури боложо, марксизм-ленинизмые творческоор хэрэглэхэ, мүнөөнэй эрхэ байдалһаа уламжалан гараһан зорилгонуудые хараадаа абаха, зүб шиидхэбэринүүдые гаргажа, тэдэниие бэелүүлхын түлөө шууд сэхээр тэмсэхэ ябадал хангаһан ба хангаһааршье.

Партиин XX съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон советскэ профсоюзууд зургаадахи табанжэлые дүүргэлгэдэ, үлүүлэн дүүргэлгэдэ, коммунистическэ байгуулалтада шэнэ илалта туйлалгада хүдэлмэришэд, албахаагшадай зохёон байгуулхы үүсхэл эдэбхиие элсүүлхэ.

Советскэ профсоюзууд Коммунистическэ партиин үнэн сэхэ туһалагшань, марксизм-ленинизмын бүгэдые илагша һургаалые хүсэдөөр бэелүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэгшэ саашадаашье байха гэжэ партиин XX съездые найдуулхыемни зүбшөөгыт. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

М. З. САБУРОВАЙ хэлэһэн үгэ

...үхэдүүд! Манай партиин XIX ...дһээ хойшо нилээд бага сагай ...ошье һаа, энэ үе соо манай ... дотор политическэ болон эко...ческа ехэ хэмжээ-ябуулганууд ...гдэжэ, Советскэ гүрэнэй хү...далые улам бэхижүүлһэн, ...нэй уласхоорондын нэрэ хүн... дээшэлүүлһэн, хүдэлмэришэн ... таряашад хоёрой холбооге бэ...үлһэн, социалистическэ эконо...н бүхы һалбаринуудые шэнэ ...эйгөөр дэбжээхэ эрхэ нүхэсэл ...үлһан байна.

...адахи табанжэлые амжалта...ар бэелүүлһэнэй ашаар урга... ороной экономическа хүсэндэ ...лэн, арадай үмэнэ шэнэ зо...нуудые парти табиба. Эдэ зо...нуудые бэелүүлгэ хадаа ком...зм байгуулгын замаар нилээд ...аа дабшаха арга боломжо би... олгохо байна.

...э зорилгонууд нүхэд Н. С. Хру..., Н. А. Булганинай элидхэл... дотор, мүн бүгэдэарадай ха...да ба зүбшэн хэлсэлгэдэ та...һан, СССР-эй арадай ажахые ...юхэ зургаадахи табанжэлэй ... тушаа Коммунистическэ пар... XX съездын Директивэнүүдэй ...т дотор найруулагдаа.

...хэд Хрущевой, Булганинай ...элнүүд дотор найруулагдаһан, ...й партиин, бүхы советскэ ара...рээдүйн хүдэлмэриин үргэн ...программын нэгэн һаналаар ...аагдаһан ябадал хадаа энэ ...раммын зүб ба бодотоор бэе...лгэжэ болохо байһанда, нүхэр ...С. Хрущевой элидхэл дотор туй...ехэ, гол шухала удхашанартай ... хэдэн асуудалнуудай—ажахын социалистическэ ба капиталистическэ системэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ ажабайлга тухай, мүнөө үедэ дайниие уридшалан зайсуулха арга боломжо тухай, элдэб оронуудай социализмда шэлжэн орохо замууд тухай асуудалнуудай зүбөөр, саг соогоо табигдаһандань багаханшье ажаг һэжэг түрүүлнэгүй.

Марксистско-ленинскэ теориин эдэ тон шухала асуудалнуудые Центральна Комитедэй шэнжэлэн тодорхойлһон ябадал хадаа тодорхой оршон байдалые ба ниитын хүгжэлтын түүхэтэ эрхэ байдалые хараадаа абан, бодото хүдэлмэридөө зүб хараа баримталха аргые манай партида, хилын саанахи оронуудай компартинуудта олгоно.

Хүндэ промышленностиие үлэмжэ ехээр хүгжөөһэнэй үндэһэ һуури дээрэ арадай ажахые саашадань бүхы хэмжээгээр дэбжээхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие эрид дэбжээхэ, советскэ арадай материальна ажана байдалые ба культурна хэмжээе нилээд дээшэлүүлхэ гэжэ манай съездын үзэмжэдэ табигдаһан Директивэнүүдэй проект дотор хараалагдана. Тиихэтэй хамта техническэ дэбжэлтые түргэдхэлгэдэ, социалистическэ экономикын таһалгаряагүй түргэнөөр хүгжэхэ тон шухала эрхэ нүхэсэл бологшо ниитын ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана.

Директивэнүүдэй проект дотор хараалагдаһан, арадай ажахые хүгжөөлгын темп ба арадай ажахын бүхы һалбаринуудтахи үйлэдбэриин ургалтын хэмжээн хадаа СССР-эй экономическа гол зорилгые—экономическа талаар, тайлбарилан хэлэхэдэ, хүн бүридэ продукциин хүртэсын талаар эгээн хүгжэнги капиталистическэ оронуудые хүсөөд, ахижа гараха гэһэн зорилгые шиидхэлгэдэ нилээд урагшаа дабшаха арга бидэндэ олгохо байна.

Энэ зорилгые түүхэдэхи нилээд богони болзор соо шиидхэхын тулада мүнөө манайда бүхы шухала эрхэ нүхэсэл, арга боломжо бии.

Бидэнэр өөрынгөө ороной урдань гээгдэнги байһыень дайнай урда тээхи 13 жэлэй турша дотор түрүү, аграрна байһыень индустриальна гүрэн болгообди.

Дайнай урда тээхи табанжэлнүүдэй туршада промышленна үйлэдбэриин ургалтын дээдэ хэмжээе зургаадахи табанжэлэй даалгабаринуудтай сасуулаад үзэгты. Тиихэдээ ажахын хүгжэлтын темпын талаар зургаадахи табанжэл дайнай урда тээхи табанжэлнүүдые холо хойно орхихо байна гэжэ таанар этигэхэт. Тиин дайнай урда тээхи табанжэлнүүдэй турша соо шэрэм хайлуулга 11 миллион үлүүтэй тонноор ехэ болоо, тиихэдэ зургаадахи табанжэлэй турша соо 20 шахуу миллион тонноор ехэ болохо байна. Дайнай урда тээхи табанжэлнүүдэй туршада СССР дотор булад хайлуулга 14 миллион тонноор ехэ болоо, тиихэдэ гансахан зургаадахи табанжэлэй туршада булад хайлуулга 23 миллион тонноор ехэ болохо юм. Дайнай урда тээхи табанжэлнүүдэй туршада нүүрһэ малтан абалга 130 миллион тонноор ехэ болоо, тиихэдэ гансахан зургаадахи табанжэлэй туршада нүүрһэ малтан абалга 202 миллион тонноор ехэ болохо байна. Дайнай урда тээхи табанжэлнүүдэй туршада нефть абалга 19 миллионһоо дээшэ тонноор ехэ болоо, тиихэдэ гансахан зургаадахи табанжэлэй туршада нефть абалга 64 миллион тонноор ехэ болохо юм.

Гэбэшье, бидэнэр хүн бүридэ промышленна продукциин хүртэсын хэмжээнэй, мүн промышленна үйлэдбэриин ниитэ хэмжээнэй талаар США-е мүнөөдөө ушөөл хүсөөдүйбди. Тиигэбэшье манай хүгжэлтын темп США-гэй промышленностиин ургалтын темпһээ оло дахин үлүү гаранхай. Энэ хадаа дурсагдаһан гээгдэлые түүхэдэхи тон богони болзор соо дабажа гараха арга бидэндэ олгоно. Ажахын амгалан байгуулалтын бүхы дүй дүршэл хадаа Советскэ Союз өөрынгөө экономическа гол зорилгые амжалтатайгаар шиидхэнэ гэжэ гэршэлнэ. Хэрбээ бидэндэ һаад хээгүй һаань, энэ зорилгые түргэн шиидхэхэ байһандаа бидэнэр багаханааршье һэжэглэнэгүйбди. Түбхын түрүүндэ дайнууд бидэндэ һаад хэдэг. Советскэ Союз 38 жэлэй туршада оршон мандажа байна. Энэ үе соохоо 18 жэлыень манда баадхагдаһан дайнуудта ба эдэ дайнуудһаа боложо һандаргагдаһан ажахыгаа һэргээн бодхоолгодо гаргашалаабди.

Дэлхэйн хоёрдохи дайн манай промышленностиин хүгжэлтые хоёр табанжэл тухай саг соо һаатуулаа. Хэрбээ СССР-эй ажахын амгалан байгуулалтые энэ дайнай таһалдуулаагүй һаань, дайнай һүүлээр ба һэргээн бодхоолгын үедэ манай туйлаһан үйлэдбэриин хүгжэлтын темпын ёһоор, СССР-эй промышленность 1955 ондо 75 миллион тухай тонно булад, 560 миллион тонно нүүрһэ, 125 миллион тонно нефть, 250 миллиард киловатт-час электроэнерги, 40 миллион тонно цемент үгэхэ байгаа. Тиихэдэ Директивэнүүдэй проектээр хараалагдаһан хүгжэлтын темпын ёһоор, зургаадахи табанжэл соо бидэнэр промышленна үйлэдбэриин ниитэ хэмжээнэй талаар США-дахи үйлэдбэриин мүнөөнэй хэмжээндэ хүрэжэ ба тон шухала хэдэ хэдэн продукциин талаар энэ хэмжээһээ үлүү гаража шадаха байгаабди.

Капиталистическэ системэтэй хэжэ байгаа экономическа мүрысөөн доторнай онсо шухалань юуб гэхэдэ, промышленна тон шухала продукт-нуудай эгээн дээдэ хэмжээнэй талааршье СССР-эй хүндэ промышленность капиталистическэ гол оронуудые ахижа эхилээ.

Тиин, жэшээлхэдэ, һүүлэй табанжэлэй турша соо шэрэм хайлуулга США-да 10,6 миллион тонноор, баруун-европейскэ гурбан оронуудые (Англи, Франци, Баруун Германи) хамта дээрэнь абахада—13,0 миллион тонноор, тиихэдэ СССР-тэ — 14,0 миллион тонноор ургаа.

Булад хайлуулга һүүлэй табанжэлэй турша соо США-да 17,0 миллион тонноор, баруун-европейскэ дурсагдагша гурбан оронуудые хамта дээрэнь абахада 16,7 миллион тонноор, тиихэдэ СССР-тэ 18,0 шахуу миллион тонноор ехэ болоо.

Гэхэ зуура, социализмын экономико удхаараа, уг шанараараа амталан ёһоной экономико юм, социалистическэ байгуулалтын агууехэ зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада манда дайн хэрэггүй гэжэ онсо тэмдэглэхэ шухала. Бүхы обществын улам ургажа байгаа материальна ба культурна эрилтые гүйсэд дүүрэн хангалга хадаа тус экономикын хүгжэлтын энэ үндэһэн ба эсэсэй зорилго болоно.

Манай экономико имагтал амталан жэлнүүдтэ түргэнөөр хүгжэдэг байгаа, хүгжэжэ байна. Тиихэдэнь США-гэй экономико ехэнхидээ дайнай ашаар хүгжэнэ. Хоридохи зуун жэл соо болоһон ба США-гэй хабаадаһан бүхы дайнууд тэрээнэй газар дайдаһаань холо болоо.

Энэ хадаа, нүхэдүүд, пропаганда бэшэ, энэ хадаа түүхэдэхи яашагүй үнэн бодото ушар юм. Дайнай ба амталан жэлнүүдэй туршада манай промышленностиин ба США-гэй промышленностиин хүгжэлтые сасуулаад үзэгты. Ажахын амгалан байгуулалтын дайнай урда тээхи жэлнүүдые (1927—1940 онууд) хэрбээ абаад үзөө һаа, манай промышленность продукци үйлэдбэрилгээ жэл бүри 18,6 процент, тиихэдэ США-гэй промышленность оройдоол 2 процент ехэдхэжэ байгаа. Хэрбээ дэлхэйн хоёрдохи дайнай жэлнүүдые абаад үзөө һаа, СССР-эй промышленность дайнай тохёолдуулһан туйлай ехэ һандаралгануудай эсэстэ продукци үйлэдбэрилгээ ехэдхэжэ шадаатүй, тиин 1945 ондо тэрээнэй хэмжээ 1940 онойхиингоо 92 процентнь болоһон байна. Тиихэдэнь США-гэй промышленность энэ үе соо продукци үйлэдбэрилгээ 60 процентээр ехэдхээ. Дайн дүүрэжэ, амгалан байгуулалтын үе болоходонь манай промышленность хүгжэлтынгөө темпын талаар холо урагшаа дабшаа. 1948—1955 онуудай турша дотор СССР-эй промышленность продукци үйлэдбэрилгээ жэл бүри 16,6 процентээр, тиихэдэ США-гэй промышленность оройдоол 4,1 процентээр ехэдхээ.

Иигээд байхада, социализмын дэлхэйдэ дайн хэрэггүй, тэрэ хадаа имагтал капиталистическэ монополинуудта хэрэгтэй гэжэ эли болоно. Американ ба Англиин империалистическэ бүлэгэйхид экономикые дайнай зорилготой тааралдуулха тээшэ кризисүүдые зайсуулха, промышленна үйлэдбэриин туйлагдаһан хэмжээе барижа байха гансахан лэ арга гэжэ мүнөө тоолоно.

Советскэ Союзай зүгһөө дайнай аюул бии гэжэ США, Англи болон бусад оронууд доторхи зарим бүлэгүүдэй хэлэдэг баталамжануудай хубхай хооһон ба хардалгын шэнжэтэй байһаниинь эли бэшэ гү?

Социализмын ба капитализмын интересүүдэй хоорондоо тад ондоо байһаниие энээнһээ үлүүгээр баталан харуулхын аргагүй. Эдэ тоо мэдээнүүдые баримталан, бидэнэр булимтаралгын дайнууд манай эрмэлзэлгэдэ, манай уг зорилгодо харша гэжэ батлан хэлэжэ шадаха байнабди. Юуб гэхэдэ, тиимэ дайнууд капитализмтай экономическа амгалан мүрысөөндэ, коммунистическэ общество байгуулгада манай урагшаа даабшалтые һаатуулха байна.

***

Нүхэдүүд! XX съездын үзэмжэдэ манай партиин Центральна Комитедэй табиһан зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй проект хадаа дайнай һүүлэй жэлнүүдэй ажахын амгалан байгуулалтын дүнгүүдтэ түшэглэнэ, саашадаашье амгалан хүгжэлтын эрхэ байдалые хараадаа абана.

Зургаадахи табанжэл соо арадай ажахые хүгжөөхэ тушаа Директивэнүүдэй проектые советскэ арад һайшаана, нэгэн һаналаар дэмжэнэ. Социалистическэ байгуулалтын хамаг һалбаринуудта, бүхы предприятинууд, барилганууд, колхозууд ба совхозуудта табанжэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэлгэ хангаха гээшэ манай хамтын зорилго, бүхы партийна, советскэ, ажахын, профсоюзна ба комсомольско организацинуудай зорилго мүн болоно. Энэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхын тула бидэнэр техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ, ажалай бүтээсые саашадань дээшэлүүлхэ, ажахые хүтэлбэрилгын хэмжээе нилээд һайжаруулха, үйлэдбэриие түсэблэлгэ, хүтэлбэрилгые шэнэ, һураггүй үндэр хэмжээндэ гаргаха ёһотойбди.

Социалистическэ системын булюу һайниинь гансахан лэ өөрөө, түсэбүүдэймнай амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ ябадал хангаха гэжэ һанаха болоо һаа эндүүтэй. Бүхы хүсэеэ эгээн ехээр эмхидхэн элсүүлэнгүйгөөр, манай бүхы эмхидхэлэй ба ажахын хүдэлмэриие саг үргэлжэ һайжаруулангүйгөөр, түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргэхын аргагүй гэжэ дүй дүршэл харуулна.

Ажахые хүтэлбэрилхэ талаар манай бүхы хүдэлмэриие һайжаруулгада, тэрэ тоодо түсэблэлгые һайжаруулгада шэглүүлэгдэһэн хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые һүүлэй үедэ партиин Центральна Комитет ба Правительство абаһан байна. Түсэблэлгэтэй холбоотой зарим асуудалнууд тухай, энэ хэрэгтэ бии байһан дутагдалнууд ба тэдэниие усадхаха хэмжээнүүд тухай тогтожо хэлэхые хүсөө һэм.

Түбхын түрүүн арадай ажахын түсэблэлгые һайжаруулха талаар абтажа байһан хэмжээнүүд тухай съездэ мэдээсэхые хүсэнэб.

Социалистическэ экономико шэнжэ түхэлөөрөө түсэбтэ экономико мүн; жэгдэ бэшээр дэбжэдэг, гэнтэ доошоо унадаг, кризисүүд ба доһолоонуудай ушардаг капиталистическэ ажахын зүн дэгээнэй хүгжэлтын хуули ёһонууд социалистическэ экономикодо үзэгдэдэггүй. Гэбэшье, энэ хадаа ямаршье эрхэ байдалда манай арадай ажахын хүгжэлтэдэ бэрхэшээлнүүд ушархагүй, хоорондоо зохилдохогүй ба тааралдахагүй ябадал гарахагүй гэһэн удхатай бэшэ.

Социалистическэ үйлэдбэриие хүгжөөлтын объективнэ хуули ёһонууд автоматическаар хэрэглэгдэдэггүй. Имагтал эдэ хуули ёһонуудай эрилтые бүхы талаһаань шэнжэлэлгэ ба тэдэниие манай түсэбүүд соо зүбөөр хараадаа абалга хадаа арадай ажахыда зохилдохогүй болон тааралдахагүй ябадалай гаралгые уридшалан зайсуулха, тэрэнэй бүхы һалбариин түргэнөөр хүгжэлгые хангаха арга олгохо байна.

Энэ талаар ниитэ гүрэнэй түсэблэлгын органуудһаа нилээд ехэ юумэ дулдыдана, тэдэ болбол түсэбүүдые табиха ба дүүргэлтыень шалгаха зуураа, арадай ажахын бүхы һалбариин түсэбэй ёһоор, адли тэгшээр хүгжэхэ ябадал хангаха уялгатай. Энээнэй ямар шухала байһан тухай табадахи табанжэлэй түсэбые дүүргэлгын ябаса дундуур ойлгожо абаабди. Түсэб табилгын ба тэрэниие гүйсэдхэлгын үедэ дээрэ заагдаһан эрилтэнүүдэй гүйсэд бэелүүлэгдэһэн байгаа һаань, үнгэрэгшэ табанжэл соо манай ажахын байгуулалтын амжалтанууд бүри ехэ байха һэн гэжэ табадахи табанжэлэй түсэбые дүүргэлгын дүнгүүд харуулна. Энээн тухай баталхын тула оройдоол гансахан лэ жэшээ харуулхые хүсэнэб. Табадахи табанжэлэй хоёрдохи хахадһаа нүүрһэнэй промышленность арадай ажахын улам ехэ боложо байгаа хэрэглэмжэһээ гээгдэлтэйгээр хүгжэжэ байна гэжэ элирүүлэгдээ һэн. СССР-эй Европейскэ хубида байдаг, промышленностиин түлишэ ехээр хэрэглэдэг һалбаринууд түлишын дутамагһаа боложо, бэрхэшээлдэ орожо эхилһэн юм.

КПСС-эй ЦК-гэй ба Правительствын абаһан оперативна хэмжээнүүдэй ашаар табанжэлэй һүүл тээшэ нүүрһэ малтан абалга нилээд ехэдхэгдэжэ, нүүрһэнэй талаар арадай ажахын даб дээрэхи хэрэглэмжые юрэнхыдөө хангаха арга олгогдоһон байна. Түлишэ ехээр хэрэглэдэг арадай ажахын һалбаринуудай даалгабаряа дүүргэхэһээ гадна, үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангаха хэмжээтэйгээр түлишын хүсэд хүрэхэ резервнүүдые байгуулха гэжэ табанжэлэй түсэб зохёолго ба бэелүүлгэ дотор хараалагдаһан байгаа һаань, иимэ хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй болохошьегүй һэн.

Түсэбүүд дотор тааралдалга зүбөөр тогтоолгын, зохилдохогүй ба тааралдахагүй ябадалай гаралгые уридшалан зайсуулгын ямар шухала байһан тухай энэ баримта харуулна, юуб гэхэдэ, тааралдахагүй ябадал гараад байхадаа тэрэниие усадхахын тула арадай ажахыда юрэнхыдөө ехэ гээлтэ хоролто ба нэмэлтэ гаргашанууд ушардаг юм. Үйлэдбэриин хэмжээнэй ехэ байха бүринь, тааралдахагүй ябадал улам аюултай байдаг. Тиимэ байха бүринь, манай түсэблэлгэ научна үндэһэтэй байха ёһотой: энэ хэрэгтэ холын хараата түсэблэлгэ плангаяа ехэ удхашанартай байдаг.

Дайнай хойто тээхи үеын түсэблэлгын дүй дүршэлые хараадаа абалсан, түсэблэлгые саашадань бэхижүүлхын ба һайжаруулхын зорилгоор КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол гүрэнэй түсэблэлгые һайжаруулха хэмжээнүүд тухай ба СССР-эй Госпланай хүдэлмэриие шэнэдхэн табиха тухай Тогтоол 1955 оной июньдэ абаһан байгаа. СССР-эй Госпланай орондо арадай ажахын холын хараата түсэблэлгын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комисси (СССР-эй Госплан) ба арадай ажахын ойрын болзортой түсэблэлгын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй экономическа комисси (СССР-эй Госэкономкомисси) байгуулагдаһан байна.

Холын хараата түсэблэлгын талаар Гүрэнэй комиссиие байгуулта хадаа холын хараата түсэбүүдые табиха ба тэрэнэй дүүргэлтые шалгаха бүхы хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ ёһотой. Бүхы дээрээ арадай ажахын талаар, мүн тэрэшэлэн тус тус һалбаринуудай талаар, предприяти, барилга, колхоз ба совхоз бүхэндэ заатагүй холын хараата түсэбүүдые зохёолго хадаа тон ехэ эмхидхэхы удхашанартай байха юм. Энэ хадаа ойрын жэлнүүдтэ предприяти бүхэнэй хүгжэлтын шэглэлые тодорхойлхо, тэрэниие мэргэжүүлхэ, предприятинуудай хоорондохи эгээн ашагтай холбоо барисаа байгуулха, тэрэнэй үндэһөөр үйлэдбэриие хүгжөөлгын нэмэлтэ резервнүүдые элирүүлхэ арга олгохо.

Ойрын болзортой түсэблэлгын талаар Гүрэнэй экономическа комиссие байгуулга хадаа жэлэй түсэбүүдые зохёолго һайжаруулха, тэрэнэй дүүргэлтын хойноһоо хиналтые шангадхаха, үйлэдбэриие хүгжөөхэ нэмэлтэ резервнүүдые элирүүлхэ, зохилдохогүй ба тааралдахагүй ябадалай гаралгые уридшалан зайсуулха, гараашыень усадхаха шухала эрхэ байдал бии болгоо.

Госпланиие шэнэдхэн байгуулһанһаа хойшо найман һара үнгэрөө, энэ талаар абтаһан хэмжээ-ябуулганууд һайн байһанаа яһала харуулаа гэжэ хэлэжэ шадаха байнабди.

Зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй проектые зохёолгодо СССР-эй Госпланай, тиихэдэ 1956 оной түсэбэй проектые зохёолгодо СССР-эй Госэкономкомиссиин бүхы анхарал ба хүсэеэ хандуулжа шадаһанайнь ашаар эдэ хоёр проектнүүд нэгэ доро жэшээлэшэгүй богони болзор соо бэлэдхэгдэжэ. КПСС-эй ЦК-гэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үзэмжэдэ табигдаһан байна.

Жэлэй түсэбэй проектые Госэкономкомиссиин саг соонь бэлэдхэлгэ хадаа хабаатай республиканууд, министерствонүүд болон зурганууудай хабаадалгатайгаар тэрэниие нариинаар хаража үзөөд, 1956 оной эхилхэһээ һара хахад урид баталха арга олгоо.

Тэрэнэй ашаар түсэблэгдэһэн жэлэй эхилхэһээ урид предприятинууд ба барилгануудта гүрэнэй түсэбэй гол шухала даалгабаринуудые дамжуулан үгэхэ ябадал хангагдаа. Энэ хадаа жэлэй эхинһээ хойшо тэдэнэй хүдэлмэриие нормальнаар эмхидхэхэ хэрэгтэ тон ехэ удхашанартай байһаниинь мэдээжэ.

Шэнэ эрхэ байдалда түсэблэлгын иимэ һайн дүй дүршэл хадаа ажахые түсэбэй ёһоор хүтэлбэрилгые горьтойгоор һайжаруулгада шэглүүлэгдэһэн түрүүшын алхамууд мүн гэжэ ойлгодог байһамнай мэдээжэ. Холын харааташье, мүн гүрэнэй ойрын болзортойшье түсэблэлгын хэрэгые эсэшэгүйгөөр һайжаруулха, арадай ажахые түсэблэлгынгөө бү-

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съез

(Түгэсхэл)

хы хүдэлмэридэ хоорондоо бүхы талаараа нягта барисаатай байха гээшэ СССР-эй Госпланай ба СССР-эй Госэкономкомиссиин зорилго мүн болоно. Тэрэшэлэн манай статистикын экономическа хэмжээе үргэхэ, статистическэ органуудай хүдэлмэриие һайжаруулха шухала.

Нүхэдүүд!

Ниитэ гүрэнэй түсэблэлгын хэрэгые һайжаруулга хадаа ажахые хүтэлбэрилгын талаар үүргэ ба харюусалгаяа союзна, союзно-республиканска министерствонүүд, республиканска болон нютагуудтахи органууд бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ, һалбариин түсэблэлгые, сэхэ предприятинууд, барилганууд, колхозууд ба совхозуудай түсэблэлгые саг үргэлжэ һайжаруулхые эринэ.

Тинхэтэй хамта, хоорондоо таһаршагүй холбоотой түсэблэлгын хоёр таланууд тухай бидэнэр яашье мартаха ёһогүйбди. Агуухэ Ленин түсэблэлгын удхые тодорхойлон харуулха зуураа, манай түсэбүүд гүрэнэй түсэбүүд мүн гэхэ гү, али ажалшан олониитэдэ үгтэһэн даалгабари, эрхэ бэшэ дүүргэгдэхэ хуули мүн гэжэ хэлээ һэн. Тиимэ байбашье, түсэблэлгэ болбол олониитын зохёохы үүсхэлдэ түшэглэхэ ёһотой, иимэ үүсхэл хадаа манай хүгжэлтые хурдадхадаг, хараалагдаһанда орходоо түргэнөөр дүүргэхэ тээшэнь манай түсэбүүдые һайжаруулхада, шэнэдхэн һайжаруулхада ба хубилгахада туһалха шэнэ арга боломжонуудые элирүүлжэ үгэдэг гэжэ тэрэ хэлэһэн байна. Энэ хоёр талыень хараадаа абангүйгөөр, ёһотой научна ёһоор түсэблэлгэ гэжэ байдаггүй юм.

Һүүлэй үедэ партиин Центральна Комитет ба Правительство хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абаа, тэдэниие бэелүүлгэ хадаа ажахые түсэблэлгын ба хүтэлбэрилгын хэрэгые нилээд һайжаруулха байна.

Колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудта үгтэдэг олон тоото показательнуудтай түсэблэлтые үлүү ехээр централизацилха ябадал гаргажа, хүдөө ажахые түсэблэлгын талаар манай хэһэн ехэ алдуу болон дутуунуудые Парти, Правительствын элирүүлһэнийнь мэдээжэ. Заатагүй иигэжэ түсэблэһэнэй хэрэгтэйшье бэшэ байгаа, тиигэжэ түсэблэлгэ колхозуудайшье, колхознигуудайшье, гүрэнэйшье интересүүдтэй холбоотой бэшэ байгаа. Иимэ түсэблэлгэ колхозууд ба МТС-үүдэй үүсхэлые багадхадаг, хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ тэдэнэй харюусалга ба урмашалые һуладхадаг, эдлүүриингээ газарһаа продукци абалгые дээшэлүүлхэ талаар колхозуудые урмашуулдаггүй, колхозуудай ехэ олзо доход абаха арга боломжыень доошолуулдаг байгаа.

1955 оной эхинһээ хойшо КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтооһон түсэблэлгын шэнэ гурим хадаа колхозууд, совхозууд ба МТС-үүдэй үүсхэлые дэлгэрүүлгэдэ шэглүүлэгдэһэн, хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань эрид хүгжөөхэ шухалын шухала эшэ үндэһэн мүн болоно. Түсэблэлгын энэ гуримые хэрэглэһэн үшөө түрүүшын жэлдэ тарилгынгаа талмайн структурые һайжаруулха, эдлүүриингээ газарые бүри зүбөөр ашаглаха, хүдөө ажахын продукциие ехэдхэхэ талаар колхозууд ажахын үүсхэл гаргаһан байна.

Хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ тушаа энээнэй урдахидал адли нэгэ жэлэй бэшэ, харин хоёр жэлэй—1956 болон 1957 оной түсэбые баталалга хадаа хүдөө ажахые түсэбэй ёһоор хүтэлбэрилгэ һайжаруулха хэрэгтэ тэрэшэлэн шухала хэмжээ-ябуулга болоно. Энэ хадаа жэлэйнгээ үйлэдбэриин-финансова түсэбүүдые саг соонь табижа, тэдэниие колхознигуудай, МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэришэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй дунда үргэнөөр зүбшэн хэлсүүлхэ арга боломжо колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудта олгоно.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие түсэблэлгын шэнэ гурим бэелүүлгэ хадаа нютагуудтахи партийна, советскэ организацинуудта, түсэблэлгын ба хүдөө ажахын органуудта шэнэ дээшэлүүлэгдэһэн эрилтэ хэнэ. Тиихэтэй хамта, энэ хадаа хүдөө ажахые хүгжөөхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие зүбөөр хубаарилха, зарим районуудые мэргэжүүлхэ талаар холын хараата ба ойрын болзортой түсэблэлгынгөө хүдэлмэриие СССР-эй Госпланай, СССР-эй Госэкономкомиссиин нилээд ехээр һайжаруулхыень эринэ.

**

Нүхэдүүд! Хүдөө ажахын үйлэдбэриие түсэблэлгын талаар тиимэ хубилалтануудай хэгдэхэтэй хамта, промышленностиие хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ республиканска органуудай дүүргэдэг үүргэ партиин Центральна Комитедэй үүсхэлээр нилээд ехэ болгогдоо.

1954, 1955 онууд дотор 11 мянга үлүүтэй промышленна предприятинууд республикануудай мэдэлдэ үгтөө. Украинска, Казахска, Азербайджанска союзна республиканuудта союзно-республиканска шэнэ министерствонүүд бии болоо.

Республиканска промышленностиин предприятинуудаар бүхы түрэлэй продукци бүтээн гаргалга, хубаарилгые түсэблэхэ хэрэг союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй мэдэлдэ үгтөө.

Республиканска министерствонүүдэй ба олзоборилгын кооперациин предприятинуудаар бүтээн гаргагдаад, фонд болгогдодог зүйлнүүдһээ республикануудай ажахын хэрэглэлдэ ашаглагдахагүй хубинь лэ СССР-эй арадай ажахые хангаха гүрэнэй түсэбүүд дотор хубаагдадаг юм. Ниитэсоюзна ба союзно-республиканска министерствонүүдэй предприятинуудаар үйлэдбэрилэгдэжэ, фонд болгогдодог хэдэн янзын шухала зүйлнүүдэй 25 процентнь, мүн квартальна түсэбһөө гадуур бүхы республика дотор бүтээгдэдэг зарим зүйлнүүдэй 50 процентнь союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведэй мэдэлдэ үлөөгдэнэ. Иимэ гуримай ёһоор союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй мэдэлдэ материальна баялигууд нэмэжэ үгтэхэ, тиин союзна ба союзно-республиканска министерствонүүдэй харьяата предприятинуудай түсэбүүдээ дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ урма хэшээлые бүри ехэ болгохо байна.

Союзна республикын гүрэнэй бюджедые гүйсэдхэхэ үедэ элирүүлэгдэн элсүүлэгдэһэн нэмэлтэ олзо доходые тэрэ республикын Министрнүүдэй Совет тэр байрын-коммунальна ажахын, социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудай хэрэглэлдэ капитальна хүдэлмэридэ мүнгэ һомололго оруулалсан ашагладаг. Энэнь 1955 ондо бюджедэй олзо орошые үлүүлэн дүүргэжэ, ажахыгаа мүнгөөр хангаха хэрэгтэ гүрэнэй бюджедээр хараалагдаһанһаа гадуур, 700 миллион үлүүтэй түхэриг нэмэжэ табиха арга олгоо.

СССР-эй Госэкономкомисси 1956 оной түсэб зохёон бэлдэхэ үедөө, республика бүхэнэй территори дээрэхи союзно-республиканска ба союзна ажахые хүгжөөхэ даалтабаринуудтай зохилдуулан, республиканска ажахын түсэбүүдэй проектые союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй түлөөлэгшэдтэй хамта наринаар хаража үзэһэн байна. Гэхэтэй хамта мүнгэ зөөриин ба материальна баялигуудай талаар республиканска ажахын эрилтэ бүри һайнаар хараада абтаһан байгаа.

1956 оной түсэбэй ёһоор республиканска ажахые хүгжөөлгын хэрэгтэ зорюулагдаха гүрэнэй капитальна һомололго 1955 онойхиһоо 26 процентээр нэмэхэ, тиихэдэ СССР-эй арадай ажахыдахи капитальна хүдэлмэриин хэмжээн бүхы дээрээ 14 процентээр ургаха юм. Республиканска ажахын хэрэглэлдэ зорюулан центрээр сэхэ тогтоогдодог фондһоо табигдаха мүнгэ зөөриин хэмжээн нилээд ехэ болохо.

Эдэ хэмжээ-ябуулганууд ажахые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ, республиканска ажахы түсэблэлгые һайжаруулха хэрэгтэ союзна республикануудай дүүргэдэг үүргыень бүри ехэ болгохо. Түсэблэлгын шэнэ гуримые һайтар шэнжэлэн үзэхэ, иимэ шэглэлээр саашадаа дабшаха гээшэ бидэнэй шухала зорилго болоно.

Республикын территори дээрэ байдаг ажахын хүгжэлтые, тэндэхи предприятинуудые (хэндэ мэдэлтэй байдагһаань дулдыдангүйгөөр) хинан шалгаха ехэ эрхэ союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ олгохоор болоо ха. Союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй зүгһөө тиимэ хиналтын хэгдэдэггүй, эмхидхэлэй талаар нүлөөлдэггүй байхадань энэ хэрэгтэ ехэхэн дутуунуудай тохёолдодогые хараадаа абажа республикын территори дээрэхи предприятинуудые тааруугаар хубаарилан эмхидхэхэ, тусхай мэргэжэлтэй ба хамжажа үйлэдбэрилдэг болгохо хэмжээ-ябуулга союзна, союзно-республиканска министерствонүүдэй бэелүүлгэдэнь хиналта хэхэ шухала.

Ажахыгаа хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ главна управленинүүдэй начальнигуудай, предприятинуудай директорнүүдэй, **министрнүүдэй эрхые үргэдхэхын** тула ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ. Гүрэнэй түсэбөөр хараалагдан баталагдадаг даалгабаринуудай тоо нилээд хороогдоо. Олон зүйлэй продукци үйлэдбэрилгэ, хубаарилгые түсэблэхэ хэрэг министерствонүүдэй, зургаануудай мэдэлдэ үгтөө.

Энэ хэрэгтэ зорюулан бэелүүлэгдэһэн хэмжээ-ябуулгануудай болохотой һайн байһые бодото байдал гэршэлэн харуулаа. Зүгөөр, министерствонүүдэй ба эмхи зургаануудай зарим хүтэлбэрилэгшэд тэдэндэ үгтэһэн эрхые дутуутаар хэрэглэдэг, ажахын хүтэлбэридэ хамаатай асуудалнуудые өөһэдөө шиидхэхэ ябадалһаа зайсан хулжадаг, шухала болоогүй байтарнь СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үзэмжэдэ элдэб тогтоолнуудай ба хэмжээ-ябуулгануудай проектнүүдые үшөөл олоор табижа халха хэхэ һэдэлгын гаргагдадаг тухай хэлэхэ хэрэгтэй. Эдэ дутуунууд саг зуурын шэнжэтэй үзэгдэл болоно, тэдэниие министерствонүүдэй ба зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд удаа дараалан зайсуулха байха гэжэ һананаб.

КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет ажахыгаа хүтэлбэрилгын талаар министрнүүдэй ба эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй үүргые үргэдхэхэ тухай шиидхэбэри гаргахадаа, тэдэ хүтэлбэрилэгшэдэй даадаг хэрэгэйнгээ түлөө харюусалгын ехэ бололсохо байһые хараада абаһан юм. Тиигээд лэ байгаа һаа, арадай ажахын һалбаринуудые, предприятинуудые, барилгануудые, колхозууд болон совхозуудые түсэблэхэ ябадал ниитэ гүрэнэй түсэблэлгэтэй тон зүбөөр тааралдан зохилдохо болоно. Гэхэтэй хамта гүрэнэй түсэбүүд, мүн арадай ажахын тус тус һалбаринуудые хүгжөөхэ түсэбүүдшье ниитэ гүрэнэй эрилтые, социалистическэ үйлэдбэриин үргэдхэгдэхэ арга боломжонуудые хараада абаха зэргэтэй.

Гэбэшье, министерствонүүдэй ба эмхи зургаануудай зарим хүтэлбэрилэгшэд ажахые түсэблэхэ, хүтэлбэрилхэ зорилтоёо буруугаар ойлгодог, түсэбүүдые табиха ба бэелүүлхэ үедөө дотоодынгоо арга боломжые элирүүлэн, ашаглахын орондо, тиигэжэ гүрэнэй зөөри ехээр арьбалха ба түсэбүүдээ дүүргэхын орондо, гүрэнһөө үлүүсэ ехэ мүнгэ, зөөри абаха ябадалда аппарадайнгаа хүсые зорюулдаг байһан тухайдань тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Хэлэһэнэйнгээ баримта болгожо хэдэн жэшээнүүдые дурдаха байнаб. Жэшээлхэдэ, 1955 оной түсэб табиха үедэ зарим министерствонүүд, зургаанууд промышленностьдахи ажалай бүтээсын дунда жэшээнэй ургалтые 4 процент болохоор тодорхойлхо гэжэ дурадхаһан байгаа. Тэдэ проектнүүд Правительствын зүгһөө заһагдаһан юм. Үнэндөө, ажалай бүтээсын ургалтань 1955 ондо 8 процент болоһон байгаа. 1956 оной түсэб табиха үедэшье мүн тиимэшүү ушар үзэгдөө. Ондоогоор хэлэбэл, министерствонүүдэй хүргэһэн проектнүүд соо ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даабаринь бодото арга боломжоһоо багаар хараалагдаһан байгаа. Парти, Правительство энэ хэрэгтэ дахинаа хамааржа, заһаруулха баатай болоо.

Ажал ба өөрын үнэ тухай асуудалаар министерствонүүдэй дурадхалнуудые абаа һаа, 1956 ондо 2 миллион тухай хүдэлмэришэд, албахаагшадые нэмэжэ суглуулха, арадай ажахыда хамаатай салин хүлһэнэй фондые 20 миллиард үлүүтэй түхэригөөр нэмээхэ, бүтээн гаргагдаһан зүйлнүүдэй өөрынь үные 18 миллиард түхэригөөр дээшээ болгохо ушартай болохо байгаабди. Министерствонүүдэй табиһан тиимэ проектнүүдые гансал өөһэдын тала хараһан ябадал гэхэһээ ондоогоор сэгнэжэ болохо гү гэжэ асуугдана. Министерствонүүд ба зургаанууд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даалтабари багаар абаха, хүдэлмэришэдэй тоое олошоруулха, салин хүлһэнэй фонд нэмээхэ эрилтэ табихынгаа хажуугаар, үйлэдбэрилгын хэмжээе нэмээхэ арга боломжоёо багаар харуулха гэжэ хэдэнтэ һэдээ.

СССР-эй Хара металлургиин министерствые жэшээ болгон абаад үзэе. Правительствын хараалһанһаа 1,3 миллион тонноор доошоо булад; 1,7 миллион тонноор доошоо прокат үйлэдбэрилхые хараалха гэжэ 1956 оной түсэб зүбшэн хэлсэхэ үедөө энэ министерство ехээр оролдоһон байна. Тус министерство 1955 оной түсэб табиха үедөө металл үйлэдбэрилтын талаар һураггүй бага даалгабари тогтоохые гүйһан юм. Тэрэ дурадхалыень буруушаагаад, Правительствомнай бүри ехэ болгожо баталаа һэн. Дурсагдаһан түсэб дүүргэгдэхэһээ гадна, булад хайлуулга—570 мянган тонноор, прокат үйлэдбэрилгэ—200 мянга гаран тонноор үлүүлэн дүүргэгдээ. СССР-эй Нүүрһэнэй промышленностиин министерство, СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство, бусад хэдэн министерствонүүд мүн лэ багаар хараалһан проектнүүдые хүргөө бэлэй.

Гэхэтэй хамта, тэдэ министерствонүүд болон зургаанууд капитальна хүдэлмэридэ гүрэнһөө мүнгэ эрижэ хэмһээ гадуур ехэ захил хэһэн юм. Тэрэнь арадай ажахын арга боломжонуудые, эдэ министерствонүүдэй эрилтыешье зүбөөр хараада абаагүй байгаа. Арадай ажахын арга боломжо ба баялигые зарим хэдэн министерствонүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хэр зэргээр хараада абадагые съездын делегадуудай мэдэхынь тулада иимэ баримта харуулха хэрэгтэй гэбэл: капитальна хүдэлмэридэ мүнгэ һомололгын талаар 1956 оной түсэб соо хараалагдаһанһаа гадуур 60 миллиард түхэриг гэхэ гү, али 1955 ондо дүүргэлтэ болгогдоһон ниитэ хэмжээнэй гурбанай нэгэ хубиһаа ехые нэмэжэ үгыт гэжэ тус министерствонүүд эриһэн байха юм.

Министерствонүүд ба эмхи зургаанууд 1955 ондо өөһэдынгөө арга боломжоһоо багаар промышленна хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилхэ гэжэ хараалаад, тэрэнээ материально-техническэ талаарнь хангаха хэрэглэмжэһээ һураггүй ехэ хэмжээтэй эрилтэ хэһэн байна. Жэшээнь, хара металлай прокадай талаар захилга хэхэдээ, бодото хэрэглэлһээ гадуур 5 миллион тонно прокат эриһэн юм.

Парти, Правительствын баталдаг жэл бүриин түсэбүүдэй, табанжэлэй түсэбүүдэй дүүргэгдэдэг ба үлүүлэн дүүргэгдэхэдэ,—арга боломжоһоо бага даалгабари абахаар хараалдаг министерствонүүдэй ябуулгые буруушааха эрхэ бидэндэ олгоно гэжэ һананаб. Бодото дүршэл дээрэһээ харахада, үйлэдбэрилгэеэ ехэдхэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, бүтээн гаргагдадаг зүйлнүүдэй өөрынь үные химдаруулха асуудалаар Правительствын батлаһан даалгабаринууд гүрэнэй мүнгэ зөөриин ба материальна хэрэгсэлнүүдэй туһаламжаар дүүргэгдэхэ, үлүүлэн дүүргэгдэхэнь лабтай.

***

Нүхэдүүд! Советскэ гүрэн арадайнгаа ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ жэл бүри угаа ехэ мүнгэ зөөри табидаг. Зургаадахи табанжэл соо капитальна хүдэлмэридэ мүнгэ һомололгын хэмжээн 990 миллиард түхэриг байхаар хараалагдаа.

Энэ мүнгэ зөөриие үрэ ехэтэйгээр ашаглаха, баригдаһан предприятинуудай түгэс хүсөөрөө хүдэлмэрилхэ ябадал хангаха уялгатайбди.

Бодото дүршэл дээрэһээ харахада, ажаллажа байгаа предприятинуудай үйлэдбэрилгыень үргэдхэхэ арга боломжые түсэбүүд дотороо хүсэд хараада абадаггүй байнабди. Табадахи табанжэлэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд энээн тухайда гэршэлнэ. Үнгэрэгшэ табанжэл соо үйлэдбэриин шэнэ хүсые ашаглалгада оруулха түсэб бага зэргэ дутуугаар дүүргэгдэһэн болобошье, промышленностиин гол һалбаринуудай үйлэдбэрилгын түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Жэшээлхэдэ, дабтадаг стануудые ашаглалгада оруулха даабаряа 4,8 миллион тонноор дутуу дүүргэһэн аад, дабтамал булад үйлэдбэрилхэ түсэбөө 0,7 миллион тонноор үлүүлэн дүүргээ; нүүрһэнэй шахтанууд ба разрезүүдые ашаглалгада оруулха даабаринуудаа 21 миллион тонноор дутуу дүүргэбэшье, нүүрһэ малтан абаха түсэбөө 18 миллион тонноор үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Иимэшүү ушар промышленностиин ондоошье һалбарида үзэгдөө.

Барилга хэдэг организацинуудай хүдэлмэриие шууд һайжаруулха шухала байһантай дашарамдан, барилгын болзор түргэдхэхэ ба үйлэдбэриин шэнэ хүсэ ашаглалгада оруулха даабаринуудаа бүрин дүүргэхэ зорилгоор, бии байгаа хүсэнүүдые ашаглалгаяа һайжаруулхын тула бүри ехэ хүдэлмэри бүтээхэ ёһотойбди. Гүрэнэй зүгһөө мүнгэ зөөри нэмэжэ гаргахые эрихэгүй гү, али багахан гаргаша хээд дүүргэгдэхээр хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлэн, үйлэдбэрилгэеэ хүгжөөхэ арга боломжонуудые **түбхын түрүүн** ашаглаха хэрэгтэй. Энэ талаар ехэхэн арга боломжо бии. Промышленностиин олонхи һалбаринуудай, олонхи предприятинуудай хүсые ашаглалта бүри ехэ болгогдохо.

Нүүрһэнэй шахтануудай талаар хараалагдаһан үйлэдбэрилгын хүсые СССР-эй Нүүрһэнэй промышленностиин министерствын зүгһөө ямараар ашагладаг байһыень хараад үзэгты. Олонхи томо шахтануудай хараалһан хүсэн ашаглалгада оруулагдаһанай һүүлээр 5—6 гү, заримдаа бүришье олон жэл үнгэрһэн хойно хүсэд хэрэглэгдэдэг байһаниинь мэдээжэ. Жэшээлхэдэ, Донбасстахи «Буденновскуголь» трестын «Правдын» нэрэмжэтэ №12—18 шахта сүүдхэ соо 100 тонно нүүрһэ үгэхөөр хараалагдажа 1949 ондо ашаглалгада оруулагдаһан аад, мүнөө ашаглалгада оруулагдаһаар 7 жэл үнгэрһэн хойно тэрэ хүсэнэйнгөө миин 52 процентые хэрэглэдэг болоһон байха юм. «Краснолучуголь» трестын № 17—17 бис шахта сүүдхэ соо 3 мянган тонно нүүрһэ үгэхөөр хараалагдажа 1950 ондо тушаагдаһан аад, 1955 ондо тэрэ хүсэнэйнгөө миин 39 процентые ашагладаг болоһон байгаа. Иимэ ушар Донецкэ ба бусад бассейнүүдэй хэдэн шахтануудта үзэгдэнэ.

Ажахын ба түсэблэлгын органууд предприятинуудай тусхай мэргэжэлтэй ба хамжажа үйлэдбэрилдэг бололгые үргэдхэхэ, гуримшуулха асуудалаар зургаадахи табанжэл соо ехэ хүдэлмэри хэхэ ёһотой. Энэ зорилгые КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленум тон шухалада тооloһон байна. Энээн тухайда нүхэд Хрущев, Булганин элидхэлнүүд дотороо хэлээ. 1956 ондо ехэ юумэ хээд байха уялгатайбди.

Эдэбхитэй оролдосотойгоор хүдэлмэрилһэн министерствонүүд энэ асуудалаар һайн үрэ дүн туйлаад байна. Жэшээнь, турбинануудые бүтээдэг заводуудые тусхай мэргэжэлтэй болгоһоной эсэстэ, машинануудай түхэл-хэмжээгэй тооe үсөөрүүлһэнэй, нэгэ агрегадтахи хүсые бүри ехэ болгоһоной эсэстэ үйлэдбэриин тэрэл талмай дээрэһээ уралай турбинануудые бүтээн гаргалга үнгэрэгшэ табанжэл соо 1 миллион үлүүтэй киловаттаар нэмэһэн байха юм. Эдэ хэмжээ-ябуулгын бэелүүлэгдээгүй һаань, турбина бүтээдэг 400—500 миллион түхэригэй сэнтэй шэнэ завод бариха болохо һэмди.

Тусхай мэргэжэлтэй болгохо, тодорхойлон хэлэбэл—заводуудай бүтээн гаргадаг зүйлнүүдэй номенклатурые хизаарлаха, мүн нэгэ янзын хэрэгсэлнүүдые ондо ондоо заводуудта зэргэ бүтээдэг ашаг багатай ябадалые зайсуулха хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулганууд 1956 оной түсэб соо хараалагданхай. Энэ хадаа запас частьнуудые, автомобильнуудые, тракторнуудые, хүдөө ажахын машинануудые, дизельнүүдые, турбогенераторнуудые, уһанай генераторнуудые. электрическэ ехэ машинануудые, хүсэ тааруулдаг трансформаторнуудые, электродвигательнүүдые, бусад хэдэн янзын түхеэрэлгэ ба машинануудые бүтээн гаргалгада нэн түрүүн хамаадана.

Манай ажахын органуудай гансал өөһэдын талые харадаг ябадал, ниитэ гүрэнэй эрилтые зарим министерствонүүдэй хараадаа абадаггүй ушар, заводууд хоорондын хамжаае гансал эмхи зургаануудай юрэнхы багахан хэрэг болгоод хизаарлаха гэдэг эрмэлзэл — тусхай мэргэжэлтэй бололгын ба хамжажа үйлэдбэрилхэ хэрэгэй хорото дайсан байһан туладаа, элдэб алдуу дутуунуудые тохёолдуулдаг юм. Иимэ тааруугүй ябадалай һаяар лэ зайсуулагдаа һаань һайн бэлэй.

СССР-эй Госэкономкомисси СССР-эй Госплантай хамта, нютагуудтахи партийна болон советскэ органуудай хабаадалгатайгаар Зүүн Сибириин ба Дальна Востогой районуудта байдаг 68 предприятиин хүдэлмэриие—үйлэдбэриинь хүсэ шадалай ямараар ашаглагдажа, хэр зэргээр тусхай мэргэжэлтэй ба хамжан ажалладаг болгогдожо байһыень—үнгэрэгшэ жэлдэ комплексно ёһоор шалгаһан юм. Энэ шалгалта дээрэһээ харахада, тус предприятинуудые хүтэлбэрилдэг министерствонүүд ба зургаанууд тэдэнэйнгээ тусхай мэргэжэлтэй болохо, хамжажа үйлэдбэрилхэ арга боломжые, өөһэдынгөө бүтээһэн зүйлнүүдээр дүтэ шадарай районуудай эрилтые хэр хангадаг байһыень хараада абангүй даалгабари үгэхөөр түсэблэдэг байгаа. Энэ асуудалаар бэлдэгдэһэн дурадхалнууд КПСС-эй ЦК-гэй зүгһөө һайшаагдажа, зохихо шиидхэбэринүүд гаргагдаа.

Госэкономкомисси Госплантай сугтаа предприятинуудай тусхай мэргэжэлтэй, хамжажа үйлэдбэрилдэг бололгые комплексно ёһоор шалгаха, тэрэниинь һайжаруулхын тула шухала дурадхалнуудые промышленна хэдэ хэдэн томо центрнүүд ба экономическа районууд тушаа, түбхын түрүүн Ленинград ба Урал тушаа тодорхойлон бэлдэжэ байнхай. Энэ хүдэлмэри хэрэгээ гуримшуулхадамнай туһалхань лабтай.

Директивэнүүдэй проект соо хараалагдаһанай ёһоор, промышленна ехэ центрнүүдэй ба экономическа районуудай оршом соохи предприятинуудые тусхай мэргэжэлтэй, хамжажа ажалладаг болгон хүгжөөхэ удаан болзортой түсэбүүдые зохёожо эхилхэ ёһотойбди.

***

Материальна баялигуудые арьбалха зэргээр үйлэдбэрилгээ улам хүгжөөхэ тон шухала нөөсэ тухай хэдэн үгэ хэлэхэмни. Түүхэй эд, материалнууд болон түлишэ арьбалха ехэхэн даалгабаринууд зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй проект соо хараалагданхай. Табанжэлэй туршада металл гаргашалгын дунда жэшээнэй хэмжээн 22 процентһээ бага бэшээр хороогдохо ёһотой. Энэ даалгабариин гүйсэдхэлынь машина бүтээдэг үйлэдбэриин, металл болбосоруулдаг үйлэдбэриин бүтээн гаргаһан зүйлнүүдэй бүри ехэ бололготой сэхэ холбоотой байдаг. Иимэ хэмжээтэй арьбалалта хээд лэ байбал, булад ба прокат үйлэдбэрилгын 51—52 процентын хэмжээтэйгээр нэмэхэдэнь, машина бүтээдэг ба металл болбосоруулдаг үйлэдбэриин продукци 80 тухай процентээр нэмэжэ болохо юм.

Бүтээн гаргагдадаг зүйлнүүдтэ түүхэй эд, материал гаргашалха нормо хороохо тэдыгээр тиимэ арьбалалтын хангагдахагүй байһаниинь ойлгостой. Тиигээ һаа—бүтэхэгүй юумэн болохо, үйлэдбэрилгын хэмжээе нэмээхээр хараалһан даалгабаринуудай хоорондо алгасал ба таһалдал тохёолдохо байгаа. Материальна хангалгын хэрэгые бэрхэтэй болгохо хүсэлэн манда байхагүй. Харин, хангалгын хэрэгые тон тогтууритай болгохо тухай, арадай ажахыдахи нөөсэ баялигуудые бүри ехэ болгохо тухай хэлэгдэнэ. Техническэ дэбжэлтэ туйлаһанай, технологи ба үйлэдбэриин эмхидхэл улам нарижуулан һайжаруулһанай үндэһөөр, табанжэлэйнгээ түсэб материальна бага гаргашатайгаар дүүргэхэ тухай хэлэгдэнэ.

Манай конструкторнууд ба технологууд бүтээн гаргагдадаг зүйлнүүдэй эрхим һайн шанартай байха арга бэдэрхынгээ хажуугаар, түүхэй эд болон материалнуудые гаргашалгын талаар тон ашагтай шиидхэбэри олоод байгаа һаань материальна баялигые арьбалха [...] амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ [...] лэн дүүргэгдэжэ шадагдаха. [...]

Машинануудай ба түхе[...] бүтээсые бүри ехээр нэмэ[...] хамта, тэдэнэй шэгнүүрые [...] хэмжээе бага болгоходо шу[...] зерв хангагдадаг, тэрээниие [...] дай ажахыдахи үйлэдбэрил[...] шанхи ургалта ба арьбалал[...] лаха хэрэгтэ али болохоор [...] ха хэрэгтэй. Гэхэ зуура, [...] дутаһан дээрэһээ арадай а[...] зарим тэды бэрхэшээлэй то[...] һон тухай, тэрэшэлэн ашагта[...] бан прокат үйлэдбэрилхэ [...] Хара металлургиин министе[...] зохихо анхарал табидаггүй[...] һээнь, металлнуудые сорты[...] тушааха түсэбүүдээ ехээр [...] дээрэһээнь—хэрэглэгшэдэй [...] металл ехээр үлүүлэн гар[...] ябадалай тохёолдодог туха[...] дүүлхэ үндэһэ баримта бии [...]

Түлишэ арьбалалга арада[...] хыда али тухай ехэ удхаша[...] байһаниинь бүгэдэндэ элитэ[...] шье, олохон министерствону[...] шухала хэрэгтэ зохихо анхар[...] дуулнагүй. Иимэ ушар Зам[...] саанай министерстводэ, Э[...] станцинуудай министерство[...] металлургиин министерстводэ[...] рилгын материалнуудай пр[...] ленностиин министерстводэ [...] түрүүн хамаадана. Эдэнэр ор[...] торхи эгээн ехээр нүүрһэ хэр[...] министерствонүүд юм. Мүн [...] нэй промышленностиин мини[...] во түлишэ арьбалха хэрэгтэ [...] рал табидаггүйн тоодо ороно[...] министерствын үгэдэг нүүр[...] ролтодо ехээр ородог.

Манай түмэр замуудай па[...] парк юрын нүүрһээр ханга[...] байна. Тэрээнһээ шалтагаал[...] мэр замууд жэл соо 10 милли[...] но хүрэтэр нүүрһэ гээдэг юм. [...] лэгшэдээ сортто нүүрһээр ба[...] дүүдээр хангадаг болохыень [...] эй Нүүрһэнэй промышленн[...] министерствоһээ эримээр бо[...]

Түлишэ арьбалха нилээд е[...] боломжо электростанцинууд[...] Электростанцинуудай мини[...] вын электростанцинуудта ш[...] хеэрэлгэ ашаглаха хэрэг ехэ[...] шо татагдана. Тиимэл шал[...] һаа ехэ хүсэтэй электростан[...] та жэл бүри нэгэ миллион то[...] ловно түлишэ дэмы галдагда[...]

Материальна баялигые ар[...] ба ашагтайгаар хэрэглэхэ яб[...] гүрэн түрын шухала удхаша[...] хэрэг мүн. Энээндэ манай а[...] партийна бүхы организаци[...] анхарал хандуулха ёһотойбд[...]

* * *

Нүхэдүүд! Зургаадахи та[...] лэй түсэб хадаа социалис[...] экономикын хэлбэришэгүйгөө[...] жэн дэбжэжэ байһанай, [...] ажана байдалай улам һай[...] культурын ба наукын һалба[...] даржа байһанай эли тодо ш[...] римта болоно. Шэнэ табанжэ[...] сэб энэнэй урда тээхи түсэ[...] адли амжалтатайгаар дүүр[...] байһандань бүхы советскэ [...] бүрин этигэнэ.

Агуухэ Советскэ Союзай [...] танууд—арад түмэнэй аша [...] советскэ хүнүүдэй баяртай [...] тай ажаһуухын тулада зорю[...] даг зохёон байгуулхы амгала[...] лай түгэс илалта мүн. Энэмна[...] хын хоёр системын—социа[...] скэ ба капиталистическэ [...] нүүдэй экономическа мүр[...] талаар манай эрхим союзник[...] Энээнэй аша түгэс нүлөөн д[...] ветскэ Союзай ханинар улам [...] боложо байна. Арадай демо[...] оронуудай хүн зонһоо гад[...] ондоошье оронуудай арадуу[...] ниие дэмжэдэг, манай хэрэг[...] лархалтайгаар хандадаг бо[...]

Коммунистическэ парти, С[...] Правительство өөрынгөө [...] мүн бүхы дэлхэйн эгээлэй [...] сэхэ хүнүүдэй хүсэл эрм[...] хараада абажа, дэлхэй д[...] найрамдал мандуулха по[...] ороноо экономическа талаар[...] хүгжөөхэ политика, бидэнтэ[...] тэй байхые хүсэдэг бүхы г[...] тэй амгалан ёһоной хани ха[...] тай байха политика бэелүүл[...] гаа, саашадаашье хэлбэр[...] гөөр бэелүүлхэнь лабтай.

Нүхэдүүд! Коммунистиче[...] щество зохёон байгуулжа [...] олон миллион зонтой совет[...] дай хүсэл эрмэлзэлгэнь зур[...] табанжэлэй түсэб соо най[...] данхай. Зургаадахи табанж[...] сэб дэлхэй дээрэ анха түрүү[...] лизм мандуулһан ороной — [...] Эхэ ороной хүсэ шадал ба [...] улам һалбаруулан бадаруу[...] сай шэнэ арга боломжонууд[...] ехэ советскэ арадай үмэн[...] үтэбэ. Эдэ арга боломжону[...] мунизмын түгэс илалтын түл[...] лай шэнэ баатаршалга гар[...] советскэ хүнүүдые зориг[...] (Альга ташалга).

Редакторай орл[...]
О. Г. ГОМБО[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора—32-74. отв. секретаря—27-37. партийной жизни, сельского хозяйства —47-59 пропаганды и переводов — культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67. бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00703. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 1[...]